

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΛΗ'

ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 — ΤΗΛ. 27.689

15 ΙΟΥΛΙΟΥ 1961

ΑΡΙΘ. 14

ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΕΓΚΛΗΜΑ

Ἀντιγράφωμεν ἀπὸ ἐγκριτοῦ περιοδικὸν τὰ κάτωθι:

«Ἡ ἀπουσία τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὰ βόρεια σύνορα τοῦ Κράτους ἀποτελεῖ ἐγκλημα. Εἰς τὴν περιφέρειαν τῶν Πρεσπῶν ὑπάρχουν δεκατρία Ἑλληνικὰ χωριά, μὲ δύο ἱερεῖς. Στὴν Ὁξυὰ ἔχουν νὰ κάνουν Ἀνάστασιν ἀπὸ τὸ 1949.

Καὶ στὸ φυλάκιον τοῦ Λαιμοῦ, δίπλα στὰ ξένα σύνορα, ὁ Σέρβος φρουρὸς εἶπεν εἰς τὸν Ἑλληνα φαντάρου — Τί διαφέρομε, φίλε μου; Κι' ἐσεῖς κλειστὲς Ἐκκλησίες κι' ἐμεῖς τὸ ἴδιο.

Στοὺς Ψαράδες, ὅλην τὴν ἐβδομάδα τῆς Διακαινησίμου οἱ χωρικοί, κάθε ἀπόγευμα, χτυποῦσαν μόνου τους τὴν καμπάνα. Καὶ ὅλο τὸ χωριὸ ἔτρεχε στὴν Ἐκκλησία, νὰ ψάλλῃ τὰ Τροπάρια τῶν ἡμερῶν.

Στὸ Βροντερό, τὴν ἡμέραν ποὺ ἐπῆγεν ὁ Παπᾶς εἶχαν νὰ βαπτίσουν 14 παιδιὰ. Οἱ ἄνθρωποι σ' αὐτὰ τὰ χωριά περνοῦν μῆνας ἀλειτούργητοι. Καὶ συχνὰ τὰ παιδιὰ τους πεθαίνουν ἀβάπτιστα...»

*

Οὐδεὶς διέψευσε τ' ἀνωτέρω. Καὶ ἐρωτῶμεν. Εἶναι δυνατόν λοιπὸν νὰ συνεχισθῇ ἡ κατάστασις αὐτή; Εἶναι ἀνεκτὴ, διὰ πάντα ἔχοντα εὐκρασίαν νοῦ καὶ συμμετρίαν διανοήσεως, ἡ παραθεώρησις αὐτῆ τῆς καλλιέργειας τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος, ἀλλὰ καὶ ἡ τόση ἀγνοία τοῦ Ἔθνοποιου ὄρου τῆς Ἐκκλησίας μας; Ἐπιτρέπεται νὰ συνεχισθῇ καὶ περαιτέρω ἡ ταπεινὴ, ἡ εὐπειθής, ἡ ἀδιαμαρτύρητος ἀποδοχὴ τῆς ἀδιαφορίας αὐτῆς, ποὺ περιέχει ὅλα τὰ σπέρματα ἀνηκέστων συμφορῶν καὶ τῆς ἠθικῆς μας ἀποσυνθέσεως;

Ὁ καθεὶς ἐξ ἡμῶν, ἄς διερωτηθῇ. Καὶ ἄς ἀπαντήσῃ εἰς τὴν χριστιανικὴν του συνείδησιν. Βεβαίως οἱ κατέχοντες θέσεις ἱεραρχικῶς ὑψηλὰς καὶ οἱ ἀσκοῦντες τὴν κρατικὴν ἐξουσίαν ἐπωμίζονται τὸ μέγιστον βάρος τῆς εὐθύνης. Ἡ εὐθύνη ὁμοῦς εἶναι κοινὴ εἰς ὅλους. Εὐθύνη ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ. Εὐθύνη ἀπέναντι τοῦ Ἔθνους καὶ τοῦ μαρτυρικοῦ καὶ γνησίως θρησκευομένου λαοῦ μας. Καὶ οὐδεὶς, ναὶ οὐδεὶς, ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀδιαφορῇ καὶ ν' ἀποδέχεται παθητικῶς τὴν κατάστασιν. Ὁ καθεὶς μας ὀφείλει νὰ σταθῇ σύννονος καὶ σιωπηλὸς πρὸ τοῦ Χρέους του καὶ νὰ κάμῃ μίαν ἐκλογὴν. Ὁ καθεὶς μας ὀφείλει —τὸ ἐπαναλαμβάνομεν— νὰ διερωτηθῇ, ποίαν ὑπόθεσιν ὀφείλει νὰ προασπισθῇ.

Διότι ἀλλοίμονον καὶ τρισαλλοίμονον διὰ τὴν κοινωνικὴν ὀργάνωσιν καὶ διὰ τὸ καθεστῶς ἐκεῖνο, ποὺ ἐπικρατεῖ ἡ πλαδαρότης, καὶ θάλλει ἡ ἀδιαφορία διὰ τὸ κοινὸν ἀγαθόν. Ἄλλοιμονον, ἂν ἡ ζωὴ προσδιορίζεται ἐξωτερικῶς μόνον. Ἄν φονεύεται ἡ πρωτοτυπία. Καὶ ἂν ἡ ἀτομικότης ἀποσπᾶται ἀπὸ τὰς πηγὰς τῆς ζωῆς καὶ βυθίζεται, ὅλοεν καὶ περισσότερον, εἰς τὴν ἰλὸν τοῦ εὐδαιμονισμοῦ. Οἱ πραγματικοὶ πολῖται καὶ οἱ ἀληθεῖς Χριστιανοὶ πρέπει ν' ἀγωνίζονται συνεχῶς. Καὶ ὀφείλουν νὰ μετέχουν δημιουργικῶς εἰς τὴν ἀναγέννησιν, εἰς τὴν τροποποίησιν ἐπὶ τὰ κρείττω, καὶ εἰς τὴν τελειοποίησιν τῆς ζωῆς μας αὐτῆς.

*

Ἄς τὸ ἐννοήσουν ἐπὶ τέλος οἱ πάντες. Τὴν ἀνοδικὴν πορείαν τοῦ Ἔθνους, εἶναι ἀδύνατον νὰ τὴν θεμελιώσωμεν, νὰ τὴν ὀργανώσωμεν, καὶ νὰ τὴν καθοδηγήσωμεν, μὲ κριτήρια ὑλικά καὶ μόνον καὶ χωρὶς τὴν παράλληλον ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν διαπαιδαγώγησιν τοῦ λαοῦ. Ὀφείλομεν ν' ἀπομονώ-

σωμεν τὰς ἀρετὰς μας. Νὰ τὰς στερεώσωμεν μὲ πράξεις. Νὰ προσδώσωμεν τὸν ἐμπρόπιοντα ρυθμὸν εἰς τὴν ζωὴν μας. Καὶ νὰ δημιουργήσωμεν καὶ ἡμεῖς τὴν Παράδοσίν μας ἀπτόητοι καὶ σταθεροὶ εἰς τὴν πορείαν μας, καὶ ἀντιστρατευόμενοι πρὸς τὰ νόθα καὶ κακογόννα γεννήματα τῆς ἀσεβείας.

*

Ἔστω μὴ πλανώμεθα πλάνην οἰκτρὰν. Οὐδεμίαν οἰκονομία εἶναι αἰωνία. Ὅλαι εἶναι εἰς κατάστασιν ρευστότητος. Ὅλαι ἔχουν μίαν σταθερότητα προσωρινήν. Οὔτε ἡ οἰκονομία τῆς δουλείας ὑπῆρξεν αἰωνία. Οὔτε ἡ καπιταλιστικὴ τοιαύτη. Οὔτε, πολὺ περισσότερον, ἡ σοσιαλιστικὴ καὶ ἡ κομμουνιστικὴ. Ὅλαι εἶναι παροδικαί, καὶ σχετικαί. Καὶ ἡ χριστιανικὴ μας διαπαιδαγώγησις καὶ ἠθικὴ μᾶς ἐπιβάλλουν νὰ εἴμεθα σώφρονες καὶ πραγματισταί. Καὶ ἔχθοι τῆς οὐτοπίας καὶ τῶν φαντασιοπληξιῶν. Καὶ ἡ πραγματικότης διὰ τὸ Ἔθνος μας εἶναι, ὅτι τοῦτο μόνον θρησκευόμενον καὶ πιστεῦον ἐμεγαλοῦργησε.

*

Ἔστω μὴ τὸ λησμονῶμεν ποτέ. Διὰ τῆς Ἐκκλησίας μας ἐπεξήσαμεν. Καὶ διὰ τῆς Ἐκκλησίας μας ἀνεκτήσαμεν τὴν ἐλευθερίαν μας. Ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς Πατέρας καὶ Μάρτυρας τῆς Ἐκκλησίας μας ἐπαιδαγωγήθη τὸ Ἔθνος, νὰ ὑπομένῃ πᾶσαν δίωξιν καὶ νὰ ὀδεύῃ καρτερικῶς πρὸς τὸν Γολγοθᾶν, μὲ τὴν προσδοκίαν τῆς ἀναστάσεως. Καὶ ἡ ἱστορικὴ μας ζωὴ μᾶς ἔχει πληροφοροῦσιν πειστικώτατα, ὅτι ὁσάκις ἔλειπεν ἀπὸ τὸν λαόν μας ὁ κατὰ Θεὸν ζῆλος καὶ ἐπεκράτησεν ἠθικὴ χάνωσις, ἐπηκολούθησαν συμφοραί, καὶ ἀπέβη ἡ κοινωνικὴ ζωὴ ἐστία σήψεως. Διότι μόνον διὰ τῆς εὐαγγελικῆς ἠθικῆς ἀναστηλοῦται καὶ παγιοῦται ἡ ἀρετὴ. Καὶ δι' αὐτῆς πωλοδαμνεῖται ἡ νεότης, νὰ πραγματοποιῇ ἔργα δημιουργικὰ καὶ σκοποὺς εὐγενεῖς. Ἄλλως, νεωτερίζοντες μόνον ἐν παντί, μετεωρολεσχούντες, γεωμετροῦντες — κατὰ Πίνδαρον — «τὰ ὑπένερθε καὶ τὰ ἐπίπερθε» καὶ ἀποβαίνοντες ἀπτεροὶ πιθηκισταὶ τῶν ἀλλοτριῶν μόνον, κινδυνεύομεν νὰ πέσωμεν, εἰς χαιῖνον βάραθρον ἀπροσμετρήτου δυστυχίας.

*

Πᾶν χωρίον τῆς ὑπαίθρου μας καὶ πᾶσα κώμη καὶ κωμόδιον τῆς Ἑλλάδος, τὸ ὁποῖον

στερεῖται ἱερέως, στερεῖται ὀδηγοῦ καὶ διδασκάλου. Στερεῖται Πατὴρ τοῦ λαοῦ κατὰ πνεῦμα, φροντιστοῦ ψυχῶν, καὶ διορθωτοῦ ἠθῶν, παιδεύοντος εἰς τὴν ὑψηλὴν τέχνην τῆς κατὰ Χριστὸν ζωῆς.

Ἔστω μὴ γινώμεθα τῶν νεωτέρων ψευδοσόφων ὁμότεχοι, καὶ παλαιῶν δυστυχιῶν συνεργοί. Ἀληθῆς πρόοδος σημαίνει ἀδιάπτωτον θῆραν τοῦ ἀγαθοῦ. Καὶ αὐτεξουσιότητα, προσανατολιζομένη καὶ κατευθυνόμενη πρὸς τὴν ἐπικράτησιν τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ. Λαοὶ ἀποθνήσκοντες ἠθικῶς, ἀποθνήσκουν καὶ πολιτικῶς. Καὶ εἶναι βέβαιον, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας ὑπῆρξε καὶ ὑπάρχει τὸ μέγα σχολεῖον τῆς ὀρθῆς τοῦ Θεοῦ λατρείας. Καὶ οἱ σεμνοὶ μυσταγωγοὶ τῆς καὶ οἱ ὑπηρεταὶ τοῦ θεοῦ θυσιαστηρίου εἶναι οἱ ἄτρωτοι, ἀκλινεῖς, καὶ οἱ «ἐστηλωμένοι Θεῷ καὶ τῷ βήματι» ἐπιστάται τοῦ ποιμνίου, οἱ φυλάττοντες ἀγρόπνως τὴν ἱερὰν τῆς πίστεώς μας παρακαταθήκην, καὶ θυσιαζόμενοι ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ ποιμνίου.

*

Ἔστω ἡ ἐπίσημος Ἐκκλησία μας, διὰ παλλομένης ἐκκλήσεώς της ὑπεγράμμισεν ἤδη τὸν μέγαν κίνδυνον, ζητοῦσα μυσταγωγὸς ἱερεῖς διὰ τὰ ἐγκαταλελειμμένα καὶ αἱματόβρεκτα χωρία τῶν συνόρων μας. Καὶ θέλομεν νὰ εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι ἡ φωνὴ τῆς θὰ εἰσακουσθῇ ἀπὸ τοὺς ἀρμοδίους. Διότι, ὅπως ἔγραψεν ἐσχάτως πολυανάνγνωστον θρησκευτικὸν περιοδικὸν «εἶναι ἔγκλημα, νὰ μένουν τόσαι ζωτικὲς ἐκτάσεις ἀκαλλιέργητες καὶ χωρὶς ἐργάτας πρὸς θερισμόν. Καὶ τόσες ψυχὲς ἀπροστάτευτες καὶ βορὰ τοῦ Δράκοντος».

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΑΜΟΥ ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ

ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ

ΤΟΜΟΙ 1—4

ΑΘΗΝΑΙ 1960

Πωλοῦνται εἰς τὰ Βιβλιοπωλεῖα

καὶ εἰς τὰ γραφεῖά μας,

ἀποστέλλονται δὲ καὶ ταχυδρομικῶς,

ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελεῶν.

Ἐκαστος τόμος τιμᾶται δρχ. 50.

Η ΥΠΟ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ ΑΝΑΚΗΡΥΞΙΣ ΝΕΩΝ ΑΓΙΩΝ

Α'

Ο ΑΓΙΟΣ ΚΟΣΜΑΣ Ο ΑΙΤΩΛΟΣ

† ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ

ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Ἀριθ. Πρωτ. 260

Τοὺς δούτῳτι μὲν καὶ ἀγιότητι βίον διαπρέφαν-
τας καὶ ἑαυτοὺς καταναλώσαντας ἔργω τε καὶ λόγῳ
ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ καὶ ἀγάπῃ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλη-
σίον, καὶ μετὰ τὴν ἀποβίωσιν δόξαις μνήμαϊς καὶ
συνάξεσι τιμᾶν, ὕμνοις τε καὶ ἐγκωμίοις ἕσαι μετὰ
πάσης εὐλαβείας σεμνύνειν καὶ γεραίρειν, ἢ Ἁγία
τοῦ Χριστοῦ οἶδεν Ἐκκλησία, εἰς δόξαν μὲν ἐκά-
στοτε τοῦ τοῦς δοξάζοντος Αὐτὸν ἀντιδοξάζοντος
Χριστοῦ, τὴν τοῦτων δ' ἐπικαλεῖσθαι μεσιτείαν
πρὸς τὸν φιλάνθρωπον Θεὸν ὑπὲρ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν,
ιάσεως ἀσθενῶν καὶ γενικῶς ὠφέλειαν ψυχικὴν τοῦ
Χριστιανώμου Πληρώματος.

Ἐπειδὴ τοίνυν οὕτως ἐβίωσεν καὶ ἐπολιτεύσα-
το καὶ ὁ ἐκ Μεγάλου Δένδρον τῆς Αἰτωλίας δρμάμε-
νος Ἱερομόναχος Κοσμάς, ὁ ἐπικαλούμενος Αἰτωλός,
ὅς, τοῖς μοναχοῖς τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει Ἱερῶς Πα-
τριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τοῦ Φιλο-
θέου καταλεγείς καὶ ἀκολουθῶς τὸν ἐκεῖ μονήρη
καὶ ἀσκητικὸν θουσιάσας βίον, ἔπασαν τὴν πατρῴαν
γῆν διέδραμε, κηρύττων ἱεραποστολικῶς τὸν λόγον
τοῦ Θεοῦ, σχολεῖα πολλαχοῦ ἰδρύων, ἀσθενοῦντας
θεραπεύων, τὴν Ἁγίαν Αὐτοῦ Ἐκκλησίαν κρα-
τύων, τύπον δ' ἑαυτὸν ταπεινώσεως, ἀταπαρή-
σεως, ἀρετῆς καὶ ἐγκρατείας ἀναδείξας, ἕως οὗ καὶ
τὸν μαρτυρικὸν τῆ καὶ Ἀγνόστον τοῦ χιλιοστοῦ ἐ-
πτακοσιοστοῦ ἑβδομηκοστὶ ἐνάτου σωτηρίου ἔ-
τους ὑπέμεινε θάνατον, ἢ Μετρίότης ἡμῶν μετὰ τῶν
περὶ ἡμᾶς Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ ὑπερτί-
μων, τῶν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῖν ἀδελ-
φῶν καὶ συλλειτουργῶν, πρὸς τὴν θεάρεστον πολι-
τείαν καὶ βιοτήν, τὸν μαρτυρικὸν θάνατον καὶ τὰ ὑπὸ
τοῦ ἱεροῦ τούτου ἀνδρός καὶ ζῶντος καὶ μετὰ θάνα-
τον ἐνεργηθέντα θαύματα ἀποδιδόντες, καὶ τῆς κοι-
νῆς τῶν πιστῶν ὠφελείας προνοούμενοι, ἐξ ἀρχῆς
τιμώντων τὴν ἱερὰν αὐτοῦ μνήμην, πρὸς δὲ λαβόντες
ὑπ' ὄψιν καὶ ὅσα δι' ἀναφορᾶς αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἐκ-
κλησίαν, ἀποφάσει τῆς Ἱερῶς Συνόδου τῆς Ἱεραρ-
χίας τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας Ἑλλάδος ἡμῖν
διαβιβασθείσης, ὑπέβαλε καὶ ἀνέλυσεν ὁ Ἱερώτατος
Μητροπολίτης Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας καὶ ἀγα-
πητὸς ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς κύριος Ἱερθεός,
τὴν κοινὴν ἐπιθυμίαν καὶ παράκλησιν τῶν εὐσεβῶν
χριστιανῶν περὶ κατατάξεως καὶ ἐπισήμως τοῦ το-
σοῦτον ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως μοχθήσαντος
καὶ ἐργασαμένου καὶ τὸν μαρτυρικὸν ὑποστάντος
θάνατον ἐν τῇ τῶν Ἁγίων χορείᾳ εἰσγηγόμενος καὶ
ὑποσηρῶν, ἔγνωμεν, τῷ κοινῷ τῆς Ἐκκλησίας

Β'

Ο ΑΓΙΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ Ο ΚΕΦΑΛΑΣ

† ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ

ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Ἀριθ. Πρωτ. 260

Τοὺς ἐν τῷ παρόντι βίῳ σωφρόνως καὶ δικαίως
καὶ εὐσεβῶς πολιτευσαμένους καὶ πολλὰ ποιήσαν-
τάς τε καὶ διδάξαντάς καὶ μετὰ τὴν ἐκεῖσε ἀποδη-
μίαν σημείοις καὶ θαύμασι παρὰ Θεοῦ μαρτυρηθέν-
τας, ὕμνοις ἕσαι καὶ ἐγκωμίοις ἐν πάσῃ εὐλαβείᾳ
τιμᾶν καὶ γεραίρειν οἶδεν ἢ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκ-
κλησία καὶ τὴν τοῦτων πρὸς τὸν πανάρχαιον Θεὸν
ἐπικαλεῖσθαι εὐπρόσδεκτον, μεσιτείαν ὑπὲρ ἀφέσεως
ἁμαρτιῶν καὶ ἰάσεως τῶν ἀσθενούντων.

Ἐπειδὴ τοίνυν τοιοῦτος τὸν βίον ἀνεδείχθη καὶ
ὁ τῇ θ' Νοεμβρίου τοῦ χιλιοστοῦ ἐνεακοσιοστοῦ
εἰκοστοῦ σωτηρίου ἔτους πρὸς Κύριον ἐκδημήσας
ἀοίδιμος Μητροπολίτης πόρην Πενταπόλεως Νεκτά-
ριος ὁ Κεφαλᾶς, δούτῳτι μὲν καὶ ἀγιότητι βίον δια-
κριθεὶς καὶ τύπον καὶ ὑπογραμμὸν ἀρετῆς καὶ ἐγκρα-
τείας καὶ ἀγαθοεργίας ἑαυτὸν παραστήσας καὶ ζῶν δὲ
καὶ μετὰ θάνατον τοῦ χαρίσματος τῆς τῶν θαυμάτων
ἐνεργείας παρὰ Θεοῦ ἀξιώθεις, ἢ Μετρίότης ἡμῶν
μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν
καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν
ἡμῖν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν ὑπ' ὄψιν λαβόντες
τὸν ἅγιον βίον καὶ τὴν ἅγιαν τελευτὴν τοῦ ὁσίου
τούτου ἀνδρός, ἅμα δὲ καὶ τὰ δι' αὐτοῦ ἐνεργηθέντα
καὶ νῦν δ' ἔτι ἐνεργούμενα θαύματα, περὶ ὧν ἀπάντων,
δι' ἀναφορᾶς αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀποφάσει
τῆς Ἱερῶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἁγιωτάτης
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διαβιβασθείσης, ὑπέβαλε
καὶ ἐβεβαίωσατο ὁ Ἱερώτατος Μητροπολίτης Ὑ-
δρας-Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης καὶ ἀγαπητὸς ἡμῖν ἀδελφὸς
κύριος Προκόπιος, συνυποβάλλον καὶ τὴν κατὰ τὴν
διαρροῦσαν τελευταίαν δεκαετίαν, οὐ μόνον παρὰ
τῷ πληρώματι τῆς Θεωσώστου αὐτοῦ Ἱεραρχίας,
ἐν ἣ εὐρηται ἢ παρὰ τοῦ Ὁσίου ἰδρυθείσα Ἱερὰ Κοι-
νοβιακὴ Μονὴ τῆς Ἁγίας Τριάδος Αἰγίνης, ἐνθα
οὗτος ἐβίωσε καὶ ἐτάφη, ἀλλὰ καὶ τοῖς εὐσεβέσι
χριστιανοῖς ὀλοκλήρον τῆς Ἑλλάδος, ἀδιάσειστον
πλέον ἀποβάσαν πεποιθήσιν καὶ πίστιν περὶ τῆς
ἀγιότητος αὐτοῦ, καὶ κοινὴν ἐπιθυμίαν καὶ παράκλη-
σιν περὶ κατατάξεως αὐτοῦ ἐν τῇ τῶν Ἁγίων χορείᾳ,
ἔγνωμεν, τῷ κοινῷ τῆς Ἐκκλησίας ἔθει κατακο-
λουθούντες, τὴν προσήκουσαν τοῖς θεοῖς ἀνδράσι
καὶ τούτῳ ἀπονεύειμι τιμὴν.

Διὸ καὶ θεοπύζομεν συνοδικῶς καὶ διοριζόμεθα
καὶ ἐν ἁγίῳ διακελευόμεθα Πνεύματι ὅπως ἀπὸ τοῦ
νῦν καὶ εἰς τὸ ἔξῃς εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα ὁ ἀοίδιμος
Ἱεράρχης Νεκτάριος Κεφαλᾶς συνεπιθμῆται τοῖς
Ὁσίοις καὶ Ἁγίοις τῆς Ἐκκλησίας, τιμώμενος παρὰ

ἔθει κατακολουθοῦντες, τὴν προσήκουσαν τοῖς θείοις ἀνδράσι καὶ τούτῳ ἀπονεῖμαι τιμὴν.

Διὸ καὶ θεοπίζομεν Συνοδικῶς καὶ διοριζόμεθα καὶ ἐν Ἁγίῳ διακελευόμεθα Πνεύματι, ὅπως ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα Κοσμοῦ ὁ Αἰτωλὸς συναριθμῆται τοῖς Ἁγίοις τῆς Ἐκκλησίας καὶ Ἱερομάτουσι, τιμώμενος παρὰ τῶν πιστῶν καὶ ὕμνοις ἐγκωμίων γεραίρομενος τῇ κδ' τοῦ μηνὸς Αὐγούστου, ἐν ἧ' μαρτυρικῶς πρὸς τὸν Κύριον ἐξεδήμησεν.

Εἰς ἐνδειξὴν δὲ τούτου καὶ βεβαίωσιν ἐγένετο καὶ ἡ παροῦσα Πατριαρχικὴ ἡμῶν καὶ Συνοδικὴ Πραξις, καταστρωθεῖσα μὲν καὶ ὑπογραφεῖσα ἐν τῷδε τῷ Ἱερῷ Κώδιμι τῆς καθ' ἡμᾶς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐν ἴσῳ δὲ καὶ ἀπαρallάκτῳ ἀποσταλεῖσα τῷ Ἱερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Ἁιτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας κυρίῳ Ἱεροθέῳ, πρὸς κατάθεσιν τοῖς Ἀρχείοις τῆς Ἱερᾶς αὐτοῦ Μητροπόλεως.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ α' λξά', κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον (κ'), Ἐπινεμήσεως ΙΔ'.

† Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἀθηναγόρας ἀποφαίνεται.

† Ὁ Χαλκηδόνος Θωμάς

† Ὁ Δέρκων Ἰάκωβος

† Ὁ Πριγκηποννήσων Δωρόθεος

† Ὁ Νεοκαισαρείας Χρυσόστομος

† Ὁ Λαοδικείας Μάξιμος

† Ὁ Σάρδεων Μάξιμος

† Ὁ Ροδοπόλεως Ἱερώνυμος

† Ὁ Φιλαδελφείας Ἰάκωβος

Μετὰ τὴν κοινοποίησιν τῶν δύο τούτων Πατριαρχικῶν Ἐγγράφων, ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐξεδόθη ἡ κάτωθι Ἐγκύκλιος:

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. { Πρωτ. 1938, 1939
Διεκπ. 922 } Ἀθήνησι τῇ 30ῇ Ἰουνίου 1961

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1161

Πρὸς

τοὺς Σεβ. Ἱεράρχας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἀποφάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, κατόπιν σχετικῶν ἐκθέσεων τοῦ τε Σεβ. Μητροπολίτου Ὑδρας — Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κ. Προκοπίου περὶ κατατάξεως εἰς τὴν χορείαν τῶν Ἁγίων τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Αἰγίνῃ θεαρέστως καὶ ὁσίως βιώσαντος ἀοιδίμου Μητροπολίτου Πενταπόλεως Νεκταρίου Κεφαλᾶ, ὡς καὶ τοῦ ἤδη εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς μεταστάντος Μητροπολίτου Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας κυροῦ Ἱεροθέου περὶ κατατάξεως εἰς τὴν χορείαν τῶν μαρτύρων τῆς πίστεως τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου ὑποστάντος Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ, ἐξητήθη παρὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ὡς κανονικῶς ἀρμοδίας, διὰ Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς πράξεως ἢ ἀνακήρυξις ὡς ἁγίων τῶν προαναφερθέντων ἀοιδίμων Νεκταρίου Κεφαλᾶ καὶ Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον διὰ τῶν, κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον (κ'), ἐπινεμήσεως ιδ', ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1961, Πατριαρχικῶν καὶ Συνοδικῶν πράξεων κατέταξεν εἰς τὴν χορείαν τῶν ἁγίων ἀπὸ τοῦ νῦν

τῶν πιστῶν καὶ ὕμνοις ἐγκωμίων γεραίρομενος τῇ θ' τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου, ἐν ἧ' ὁσίως τὸν μετὰ σώματος βίον ἑτερομάτισεν.

Εἰς ἐνδειξὴν δὲ τούτου καὶ βεβαίωσιν ἐγένετο καὶ ἡ παροῦσα Πατριαρχικὴ ἡμῶν καὶ Συνοδικὴ Πραξις, καταστρωθεῖσα μὲν καὶ ὑπογραφεῖσα ἐν τῷδε τῷ Ἱερῷ Κώδιμι τῆς καθ' ἡμᾶς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐν ἴσῳ δὲ καὶ ἀπαρallάκτῳ ἀποσταλεῖσα τῷ Ἱερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Ὑδρας, Σπετσῶν, καὶ Αἰγίνης κ. Προκοπίῳ, πρὸς κατάθεσιν ἐν τοῖς Ἀρχείοις τῆς Ἱερᾶς αὐτοῦ Μητροπόλεως.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ α' λξά', κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον (κ'), Ἐπινεμήσεως ΙΔ'

† Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἀθηναγόρας ἀναφαίνεται

† Ὁ Χαλκηδόνος Θωμάς

† Ὁ Δέρκων Ἰάκωβος

† Ὁ Πριγκηποννήσων Δωρόθεος

† Ὁ Ὁ Νεοκαισαρείας Χρυσόστομος

† Ὁ Λαοδικείας Μάξιμος

† Ὁ Σάρδεων Μάξιμος

† Ὁ Ροδοπόλεως Ἱερώνυμος

† Ὁ Φιλαδελφείας Ἰάκωβος

καὶ εἰς τὸ ἐξῆς εἰς αἰῶνα ἅπαντα τὸν Ἱερομάτουρα Κοσμά τὸν Αἰτωλὸν καὶ τὸν ὁσίως διαβιώσαντα ἀοιδίμον Ἱεράρχην Νεκτάριον Κεφαλᾶν. Καὶ τοῦ μὲν πρώτου καθώρισε τὴν μνήμην τὴν 24ην τοῦ μηνὸς Αὐγούστου, ἐν ἧ' μαρτυρικῶς πρὸς τὸν Κύριον ἐξεδήμησε, τοῦ δὲ δευτέρου τὴν 9ην τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου, ἐν ἧ' ὁσίως τὸν μετὰ σώματος βίον ἑτερομάτισεν. Προτρέπονται δὲ ἅπαντες οἱ πιστοὶ εἰς τὴν ἐπέτειον τῆς μνήμης τῶν δύο τούτων νεωστὶ τῆς Ἐκκλησίας ἁγίων, ὅπως τιμῶσιν αὐτοὺς καὶ ὕμνοις ἐγκωμίων γεραίρωσιν, ἐν συνάξει ἱερᾶ, διὰ τῆς τελέσεως τῆς θείας λειτουργίας.

Ὅθεν, Συνοδικῆ διαγνώμῃ καὶ ἀποφάσει, παρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν Σεβασμιότητα, ὅπως εἰς τὸν ἱερὸν κλῆρον καὶ τὸν χριστεπώνυμον λαὸν τῆς καθ' ὑμᾶς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως, ἐν δοξολογίᾳ πολλῇ πρὸς τὸν ἐν Τριάδι Θεόν, δι' ἐγκωμίων ὑμῶν γνωρίσητε τὴν, ὑπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, κατὰ τάξιν εἰς τὴν χορείαν τῶν ἁγίων τοῦ ἐν ἁγίοις Ἱερομάτουρος Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ καὶ τοῦ ἐν ὁσίοις διαλάμπαντος Ἱεράρχου Νεκταρίου. Προτρέψητε δὲ τοὺς πιστοὺς ἵνα, κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς μνήμης ἀμφοτέρων, ἐν πίστει καὶ ἐνθῶ ζήλῳ κατακλύζον τὸς ἱεροὺς Ναοὺς, ἀναπέμποντες δεήσεις πρὸς τὸν Ὑψιστὸν καὶ συνάμα ἐπικαλῶνται τὴν μεσιτείαν αὐτῶν πρὸς ἴασιν ψυχῆς τε καὶ σώματος.

† Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

Ἀρχιμ. Θεόκλητος Φιλιππαῖος.

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΕΝ ΤΗ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Πρὸς
Τὴν Σεβ. Ἱερὰν Σύνοδον
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Μακαριώτατε,

Ἐχω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω σύντομον ἔκθεσιν μετὰ τινων σκέψεών μου περὶ τῆς ἐν Γενεῇ ἀπὸ 15-19 παρελθόντος μηνὸς συνελθούσης ἐν τῷ Μεγάρῳ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν διασκέψεως «περὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ θεσμοῦ τῆς διακονίας ἐν τῇ σημερινῇ κοινωνίᾳ», εἰς ἣν, ἐντολῇ τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου, μετέσχον, ὡς μόνος ὀρθόδοξος μεταξὺ πενήτηκοντα περιήσαν ἄλλων ἀντιπροσώπων διαφόρων Ἐκκλησιῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, δαπάναις αὐτοῦ.

Ἡ διάσκεψις αὕτη, ὁργανωθείσα καὶ διεξαχθεῖσα ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων διευθύνσεων «Ἀλληλοβοηθείας τῶν Ἐκκλησιῶν» ἀφ' ἑνὸς καὶ «Μελετῶν» ἀφ' ἑτέρου τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, ἐν ἀναμονῇ τῆς προσεχούσης Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Π.Σ.Ε. ἐν Νέῳ Δελχί, τεθείσα δὲ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ προέδρου τοῦ Συμβουλίου τῆς κοινωνικῆς ἐργασίας τῆς Ὀλλανδικῆς μετερροθμισμένης Ἐκκλησίας κ. F. S. Landsman, διηρέθη εἰς τρία τμήματα. Ἐν μὲν τῷ πρώτῳ τούτων ἐξητάσθησαν, ἐπὶ τῇ βάσει ὀρισμένων γραπτῶν εἰσηγήσεων, αἱ θεμελιώδεις ἔννοιαι καὶ τὰ βασικὰ ἐλατήρια τοῦ θεσμοῦ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακονίας (ἐπὶ μέρους θέματα: 1) Ἡ διακονία κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῆς Βίβλου, 2) ὁ ἐκκλησιαστικὸς χαρακτήρ τῆς ὁργανωμένης διακονίας, 3) Ἡ κοινωνιολογικὴ ὄψις τῆς ὁργανωμένης διακονίας). Ἐν τῷ δευτέρῳ τμήματι ἐξητάσθη ἡ κατάστασις καὶ τὸ ἔργον τῆς ὁργανωμένης διακονίας ἀνὰ τὰ Εὐρωπαϊκὰ Κράτη (ἐπὶ μέρους θέματα: 1) ἡ Χριστιανικὴ διακονία ἐν ὄψει τῶν ἀναγκῶν τῶν ἀρχῶν τῆς βιομηχανικῆς ἐποχῆς τοῦ 19^{ου} αἰῶνος, 2) ἡ σημασία τῆς ὁργανωμένης διακονίας διὰ μίαν ὑπεύθυνον κοινωνίαν, 3) καθήκοντα τῆς ὁργανωμένης διακονίας ἐν ταῖς σημεριναῖς εὐρωπαϊκαῖς Ἐκκλησίαις, 4) ἡ ἐν διαφόροις ἰδρύμασιν ἄσκομμένη διακονία, 5) ἡ διακονία ὡς καθήκον τῆς Ἐκκλησίας ἐν χώραις τελοῦσαις ὑπὸ σοσιαλιστικῶν καθεστῶς, 6) ἡ ἀπαλλοτριώσις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ιδιοκτησίας καὶ 7) ἡ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς Πολιτείας παροχὴ κοινωνικῆς βοήθειας ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας). Τέλος ἐν τῷ τρίτῳ τμήματι ἐξητάσθη ἡ εὐρωπαϊκὴ εὐθὴν διὰ τὴν ὁργάνωσιν τῆς διακονίας ἐν Ἀφρικῇ, Ἀσίᾳ καὶ Λατινικῇ Ἀμερικῇ (ὁργάνωσις τῆς διακονίας ἐν τῷ χώρῳ τῶν Ἀσιατικῶν, Ἀφρικανικῶν καὶ Νοτιοαμερικανικῶν ἐκκλησιῶν ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις καὶ τὰς παραινέσεις τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐκκλησιῶν).

Ἡ διακονία ὀρίσθη «ὡς ἐκδήλωσις τῆς ἐν Χριστῷ διὰ μέσου τῆς Ἐκκλησίας παρουσίας καὶ ἐρχομένης βασιλείας τοῦ Θεοῦ», ἀναφερομένη εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου (ὕλικας καὶ πνευματικὰς) καὶ δὴ τοῦ πίσχοντος καὶ καταδυναστευομένου, ἐκδήλωσις διακρινόμενη ἀπὸ πάσης ἄλλης κοινωνικῆς

ἢ φιλανθρωπικῆς ὑπηρεσίας πρὸς τὸν ἄνθρωπον, καθ' ὅσον ἐπιτελεῖται ἀνευ περιορισμοῦ εἰς ὀρισμένον κύκλον ἀνθρώπων συμφώνως πρὸς τε τὴν θείαν ἐντολήν καὶ πρὸς τὸ παράδειγμα τοῦ Σωτῆρος. Ἀνεγνωρίσθη ὅτι ἡ Ἐκκλησία οὔτε τῆς θείας ἐντολῆς τῆς διακονίας δικαιοῦται νὰ παραιτηθῇ, οὔτε τὸ μονοπώλιον τῆς πρὸς τὸν πλησίον βοήθειας, ἐναντι ἄλλων ὁμάδων καὶ τῆς Πολιτείας, νὰ διεκδικήσῃ, ἐνῶ ἐξ ἄλλου δικαιοῦται νὰ ἀξιώσῃ ἀπόλυτον ἐλευθερίαν ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς ἰδικῆς τῆς διακονίας καὶ ὀφείλει νὰ μεριμνήσῃ, πρὸς τῷ εἰδικῷ καταρτισμῷ τοῦ κλήρου, καὶ περὶ τῆς χριστιανικῆς αὐτοῦ τε καὶ τῶν τέκνων τῆς καὶ ἰδιαίτερος τῆς νεολαίας, καὶ δὴ καὶ διὰ τῆς διαμορφώσεως εἰδικοῦ τακτικοῦ θεολογικοῦ μαθήματος, τῆς «Διακονικῆς», παραλλήλως πρὸς τὴν Ὀμιλητικὴν καὶ τὴν Κατηχητικὴν καὶ τὴν Ποιμαντικὴν. Παραλλήλως δὲ πρὸς τὴν διακονίαν τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν, ἐτονίσθη ἡ ἀνάγκη καὶ τῆς οἰκουμενικῆς διακονίας καὶ δὴ τὸ καθήκον τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν καὶ τοῦ Παγκοσμίου Συμβ. Ἐκκλησιῶν, ἵνα βοηθήσωσι τὰς Ἐκκλησίας τῶν ὑπαναπτύκτων καὶ τὸ στάδιον τῆς ραγδαίας κοινωνικῆς ἐξελίξεως διανοουσῶν χωρῶν. Ἐτονίσθη δὲ ἰδιαίτερος ἡ ἀνάγκη τῆς ἀπαλλαγῆς τῆς χριστιανικῆς διακονίας ἀπὸ πάσης προσηλυτιστικῆς ἰδιοτελείας, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον, ὡς μὴ ὄφειλε, τόσον λησιμονεῖται ὑπὸ μερικῶν ψυχσοστικῶν αἰρέσεων τοῦ ἑτέρου ἡμισφαιρίου, προκειμένου περὶ βοήθειας παρεχομένης δι' ὀρισμένων ὀργάνων τῶν πρὸς τὸν δεινοπαθοῦντα Ἑλληνικὸν λαόν.

Καθ' ὅλου εἶπεῖν, ἐκ τε τῆς μελέτης τῶν εἰσηγήσεων καὶ ἐκ τῆς παρακολουθήσεως τῶν σχετικῶν συζητήσεων ἐν τῇ Διασκέψει ταύτῃ, εἶχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ διδαχθῇ ἀρκετὰ πράγματα ὁ ὀρθόδοξος θεολόγος, σκέψεις μὲν δὲ τινὰς γενομένας κατὰ τὴν τετραήμερον ἐντατικὴν ἐνασχόλησιν περὶ τὸ σοβαρὸν θέμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακονίας, παρακαλῶ ὅπως μοι ἐπιτραπῇ νὰ διατυπώσω ἐν τῷ ὑπομνήματί μου τούτῳ.

1) Τὸ ὑψηλὸν ἔργον τῆς διακονίας (διακονίας ὄχι μόνον τοῦ «λόγου» ἀλλὰ καὶ «τῆς τραπέζης» καὶ τῶν ὕλικῶν ἐν γένει τῶν συνανθρώπων ἀναγκῶν), ὅπερ ἤρχισε νὰ καλλιεργῆται ἤδη ὑπὸ τῶν ἀειμνήστων Ἀρχιεπισκόπων Ἀθηνῶν Μελετίου, Χρυσοστόμου, Χρυσάνθου καὶ Λαμψροῦ καὶ σὺν τῷ χρόνῳ προοδεύει ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς Μητροπόλεσιν, εἶναι εὐκταῖον νὰ διοργανωθῇ καὶ ἀναπτύχῃ συστηματικώτερον καὶ ἐντατικώτερον ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἀγία Ἐκκλησίᾳ δι' ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἀρκούντων εἰσέτι σοβαρῶν πόρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ διὰ ἐξαγορασμοῦ τοῦ «καροῦ», ἐπεκτεινομένης τῆς ἐπὶ αἰσίους οἰωνοὺς ἀρξαμένης καὶ εἰς τὸν σπουδαιότατον τοῦτον τομέα δράσεως τῆς «Ἀποστολικῆς διακονίας» (πρβλ. ὁμάδας κοινωνικῆς δράσεως φοιτητῶν τοῦ Οἰκοτροφείου αὐτῆς), ὀλοκληρουμένου τοῦ ἔργου τῆς ἐσωτερικῆς ἱεραποστολῆς συμφώνως πρὸς τὰς ἐντολὰς καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ Σωτῆρος καὶ τῶν Ἀποστόλων, καὶ πρὸς τὰς λαμπρὰς παραδόσεις τῆς Ἀρχαίας καὶ τῆς Βυζαντινῆς, ἀκόμη δὲ καὶ τῆς Τουρκοκρατουμέ-

ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΑ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΤΟΜΗΣ ΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΚΡΕΚΑ

Σεβασμιώτατε !
ἀγαπητοί !

Ἐκκλησιῶν ἐντολὴν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερῆς Συνόδου, εὐρίσκομαι τὴν στιγμήν ταύτην μεταξὺ ὑμῶν, ἵνα εἶπω τὸν προσήκοντα λόγον καὶ ἀκολουθῶς προβῶ εἰς τὴν ἀποκάλυψιν τῆς προτομῆς τοῦ ἀειμνήστου ἱερέως Γεωργίου Σκρέκα, τοῦ μαρτυρικῶς διὰ σταυρικοῦ θανάτου τελειωθέντος ὑπὸ τῶν ἀνταρτοκομμουνιστῶν κατὰ τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Παρασκευὴν τοῦ ἔτους 1948, εἰς τὸ δάσος τοῦ παρακειμένου ὄρους Κόζακα.

Σεβασμιώτατοι !
ἀγαπητοί !

Τὸ αἷμα τῶν ἁγίων Μαρτύρων εἶναι ἡ δόξα καὶ ἡ καύχησις τῆς Ἐκκλησίας. Τὸν θάνατον αὐτῶν «ὕπερ πάσαν ὀλοκάτωσιν» δέχεται ὁ Θεὸς ὡς λατρείαν εὐάρεστον ἐνώπιόν του καὶ εἰς ὁσμὴν εὐωδίας. Τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ ἔσωσε τὸν κόσμον καὶ τὸ αἷμα τῶν ἁγίων Μαρτύρων ἀποπλύνει τὰς αἰσχύναις, αἵτινες ἀτιμάζουν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς. Διὰ τὸν θάνατον τῶν Μαρτύρων τὸν ἀνέχεται ὁ Θεὸς νὰ ζῶμεν τόσο ἀμαρτωλοὶ ὑπὸ τὸν οὐρανόν.

Τὸ μαρτύριον εἶναι στοιχεῖον τῆς πίστεως καὶ κεῖται ἐν τῇ οὐσίᾳ τοῦ χριστιανισμοῦ. Ὁ Χριστὸς κρινόμενος ἀπήτησεν ὅτι «ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ» καὶ οἱ Μάρτυρες θνή-

* Λόγος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἐδέσσης καὶ Πέλλης κ. Διονυσίου, ἐκφωνηθεὶς ἐν Γερνάλοις τῇ 18ῃ Ἰουνίου, κατὰ τὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς προτομῆς τοῦ ὑπὸ τῶν κομμουνιστῶν σταυρωθέντος ἀειμνήστου ἱερέως Γεωργίου Σκρέκα.

νης Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις «τῶν καιρῶν», ἐν οἷς ζῶμεν καὶ πρὸς οὓς βαίνομεν, καὶ οἱ ὅποιοι ἐπιβάλλουν στενώτερον καὶ ὀλοκληρωτικόν, εἰ δυνατόν, σύνδεσμον τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὰ τέκνα αὐτῆς. Ἀρκετὰ πράγματα εἰδίδαξεν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἐπόψεως ταύτης ἢ ἐν Γενεῦῃ ἐπαφῇ μετ' ἐδαρίθμων ἀντιπροσώπων Ἐκκλησιῶν τινῶν τοῦ Παραπετάσματος.

2) Ἀκριβῶς πρὸς συνειδητοποίησιν τῆς σπουδαιότητος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς διακονίας καὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ὀργανώσεως αὐτῆς ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ προτείνωμεν, ἐκτὸς τῆς μνημονευθείσης ἀξιεπαίνου δράσεως τῶν «κοινωνικῶν ὁμάδων» καὶ τῶν σχετικῶν ἐξορμήσεων αὐτῶν, τὴν ὑπὸ τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας» ἀφ' ἐνὸς διοργανώσιν μιᾶς «Ἑβδομάδος Διακονίας» μετὰ σχετικῶν δημοσιευμάτων καὶ ὁμιλιῶν καὶ ἄλλων ἐκδηλώσεων καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν προκήρυξιν διαγωνισμοῦ πρὸς συγγραφήν μιᾶς «Διακονικῆς» καὶ μιᾶς Ἱστορίας τῆς διακονίας ἐν τῇ Ἀρχαίᾳ, τῇ Βυζαντινῇ καὶ τῇ Τοῦρκοκρατουμένῃ καὶ τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ Ἐκκλησίᾳ.

3) Ἐπίσης ἐπιτραπήτω μοι νὰ ὑποδείξω τὴν ἀνάγκην τῆς ὀλοκληρώσεως τῆς ὥρειας προσπάθειας

σκοντες προσήγοντο καὶ ἔλεγον· «Εὐχαριστῶ σοι, Κύριε, ὅτι μέχρι θανάτου με ἐφύλαξας ἀκαταίσχυντον ἐν τῇ ὁμολογίᾳ τῆς πίστεως». Εἰς καιροὺς δυσχερεῖς, ὡς αὐτοὶ εἰς τοὺς ὁποίους μᾶς ἐτήρησεν ὁ Θεὸς νὰ ζῶμεν, πρέπει νὰ εἶναι οὐζωμένη εἰς τὴν ψυχὴν μας ἡ ἰδέα τοῦ μαρτυρίου. Πρέπει νὰ παρακαλῶμεν τὸν Θεὸν νὰ μὴ μᾶς βάλῃ εἰς πειρασμόν καὶ εἰς κίνδυνον, ἀλλ' ἂν εἶναι καὶ συμβῆ, νὰ μᾶς δώσῃ τὴν δύναμιν καὶ τὴν καρτερίαν νὰ κρατήσωμεν ἕως τέλους τὴν πίστιν μας. Ἐὰν δὲν θὰ εἶναι «εἰρηκτικὰ» τὰ τέλη τῆς ζωῆς μας, ἄς εἶναι πάντως «ἀκαταίσχυντα».

Διότι γνώρισμα τοῦ πιστοῦ χριστιανοῦ ἀποτελεῖ πάντοτε ὁ τρόπος μετὰ τὸν ὁποῖον δέχεται τὸν θάνατον, ὄχι ὡς τέρμα εἰς τὴν ζωὴν του, ἀλλ' ὡς σταθμὸν ἠθικῆς τελειώσεως. Παιδευτὴς καὶ παιδαγωγὸς εἶναι ὁ θάνατος καὶ ἀλλοίμονον εἰς ἐκείνους οἵτινες ἐζησαν καὶ δὲν κατενόησαν, ὅτι θὰ ἀποθάνουν καὶ ἐπομένως δὲν ἐσκέφθησαν νὰ πάρουν θέσιν ἐνώπιον τοῦ θανάτου. Εἰς τὸ μαρτυρολόγιον τῆς Ἐκκλησίας βλέπομεν πῶς οἱ μάρτυρες ἐπορεύοντο χαίροντες πρὸς τὸν θάνατον καὶ ἐδέχοντο μετὰ καρτερίας τὸ μαρτύριον.

*

Ἄλλ' εἶναι βέβαιον ὅτι πολλοὶ σκανδαλίζονται. Διὰ τοῖς λοιπὸν τόσοσιν κατατρεγμῶς ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας ; δὲν μένει τὸ «Ἅγιον Πνεῦμα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ», δὲν εἶναι ὁ Θεὸς μετὰ τῶν πιστῶν ; Διὰ τοῖς λοιπὸν ὁ Θεὸς δὲν προστατεύει τοὺς πιστοὺς καὶ διὰ τὸ «Ἅγιον Πνεῦμα δὲν φωτίζει τοὺς ἐχθροὺς τῆς Ἐκκλησίας ; Ἄλλὰ τὴν ἀπάντησιν προλαβὼν ἔδωκεν αὐτὸς οὗτος ὁ ἰδρυτὴς τῆς Ἐκκλησίας, ὅστις πρῶτος καὶ ἐδῶχθη καὶ ὑπέμεινε μαρτυρικὸν θάνατον..

τῆς «Σχολῆς τῶν Διακονιστῶν», ἀφ' ἐνὸς μὲν διὰ τῆς ἰδρύσεως τριετοῦς Σχολῆς ἐκκλησιαστικῶν κοινωνικῶν λειτουργῶν ἀποφοίτων Γυμνασίου, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τῆς λήψεως ἀποτελεσματικῶν καὶ δὴ καὶ νομοθετικῶν μέτρων πρὸς ἀπορρόφησιν τῶν τε μέχρι τοῦδε ἀποφοίτων «τῆς Σχολῆς Διακονιστῶν», ὑπὸ τῶν εὐπορωτέρων Ἐνοριῶν, καὶ τῶν ἀποφοίτων τῆς προτεινομένης Σχολῆς τριετοῦς μορφώσεως ὑπὸ τῶν Κρατικῶν Ὑπηρεσιῶν. Θὰ προέτεινον μάλιστα καὶ τὴν ἰδρύσιν Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Νοσοκόμων μονοετοῦς τουλάχιστον φοιτήσεως, ἥτις θὰ ἠδύνατο ἴσως νὰ λειτουργήσῃ ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Ἀντικαρκινικῷ Ἰνστιτούτῳ, Ἰδρύματι ἀκραιφνῶς χριστιανικῷ καὶ ἐκκλησιαστικῷ.

Τέλος 4) ἐκφράζω καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης τὴν εὐχὴν, ὅπως τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν ἐνδιαφερθῆ συστηματικώτερον περὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς διακονίας, συμφώνως καὶ πρὸς τὴν ἐν τῇ τελευταίᾳ Διασκέψει ἐκφρασθεῖσαν ἐπιθυμίαν.

Ἐπὶ τούτοις, κατασπαζόμενος τὴν Ὑμετέραν Δεξιάν, Μακαριώτατε, διατελῶ

Μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ
Π. Ι. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΗΣ

Ἐν Ἀθῆναις τῇ 8. 6. 1961.

«ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ διώξουσιν... ἔνεκεν τοῦ ὀνόματός μου ἀποβήσεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον». Μαρτυρία καὶ ἀπόδειξις τῆς ἀληθινῆς πίστεως εἶναι ὁ διωγμός· δι' ἄλλον τρόπον καλύτερον δὲν πιστοῦται ἢ πίστις εἰ μὴ διὰ τοῦ θανάτου. Ἀπόδειξις καὶ μαρτυρία ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι μετὰ τοὺς πιστοὺς καὶ ὅτι ἡ ἀλήθεια μένει ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, εἶναι ὅτι οἱ ὑπὸ ποικίλα ὀνόματα εἰδωλολάτραι καὶ ἄθεοι κινούνται κατὰ τῆς Ἐκκλησίας. Ματαίως... Ὅσον ἐντείνεται ὁ διωγμός, τόσον πληθύνονται οἱ μάρτυρες, τόσον κραταιοῦται ἡ πίστις, τόσον δοξάζεται ἡ Ἐκκλησία.

Δὲν ὑπάρχει δὲ τιμὴ μεγαλύτερα εἰς τὸν ἄνθρωπον παρὰ τὸ μαρτύριον, νὰ ἀξιωθῇ ὁ πιστὸς νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν Χριστὸν μέχρι καὶ τοῦ Σταυροῦ καὶ τοῦ θανάτου. Διότι ἐὰν ἀποτελῇ τιμὴν νὰ εἶναι τις χριστιανός, τιμώτερον εἶναι νὰ πάσχη καὶ νὰ ἀποθνήσκῃ διὰ τὸν Χριστὸν. Ὁ Ἀποστόλος τοῦ Χριστοῦ σαφῶς ὁμιλεῖ περὶ τούτου λέγων· «ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν». Μεγάλῃ χάρις καὶ εὐεργεσία τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸ μαρτύριον. Ὁ ἀρχηγὸς τῆς πίστεως ἔλεγε πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ Ἀποστόλους· «μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτείνειν». Εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς βαναύσου βίας τοῦ τυράννου εἶναι τὸ σῶμα τῶν Ἁγίων ἢ ψυχὴ τῶν ὄμων, ἢ συνείδησίς των, ὅλος ὁ κόσμος ὁ ὁποῖος συγκροτεῖ τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν προσωπικότητά των εἶναι εἰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ, καθὼς ἀκριβῶς λέγεται· εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν· «δικαίων ψυχαὶ ἐν χειρὶ Θεοῦ καὶ οὐ μὴ ἄψηται αὐτῶν βάσανος. ἔδοξαν ἐν ὀφθαλμοῖς ἀφρόνων τεθάναι... οἱ δὲ εἰσιν ἐν εἰρήνῃ».

Ἄλλ' οἱ Ἅγιοι ἔχουν ἓνα ἰδικόν των τρόπον ἀντιστάσεως κατὰ τῶν τυράννων. Ὅταν μελετῶμεν τοὺς βίους καὶ τὸν θάνατον τῶν Ἁγίων Μαρτύρων, εὐρισκόμεθα ἐνώπιον δύο διαφορετικῶν καὶ ἀντιθέτων κόσμων· ἓξ ἐνὸς ἡ σατανικὴ ἐφευρετικότης καὶ ἀπάνθρωπος σκληρότης τῶν βασανιστῶν καὶ ἓξ ἐτέρου ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ καρτερία τῶν Ἁγίων Μαρτύρων. Ὅσον περισσότερον ἄγριοι καὶ ἀπάνθρωποι γίνονται οἱ βασανισταὶ τόσον περισσότερον ἄγριοι ἀναδεικνύονται οἱ μάρτυρες, καὶ συμβαίνει ἀκριβῶς τὸ ἀφθαστον ἐκεῖνο εἰς ἠθικὴν ὠραιότητα καὶ τραγικὸν μεγαλεῖον, περὶ οὗ λέγει ἡ Ἁγία Γραφή· «ὁ ἀδικῶν, ἀδικησάτω ἔτι καὶ ὁ ρυπαρὸς ρυπαρευθήτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι». Ὁ ἀρχαῖος Σόλων θὰ προσέθετε λέγων· «Πάντως ὕστερον ἦλθε δίκη».

*

Εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ καλοῦ ποιμένος ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς λέγει ὅτι «... ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων». Τοιοῦτος καλὸς ποιμένας τῶν λογικῶν προβάτων ἔχει νὰ παρουσιάσῃ στρατιὰν δλόκληρον ἢ Ἐκκλησίαν ὄχι μόνον εἰς τὴν παλαιὰν ἐκείνην ἐποχὴν, ἀλλὰ καὶ σήμερον—οὐδέποτε θὰ παύσῃ νὰ οἰκῇ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ νὰ τὴν ὀδηγῇ καὶ διὰ τοῦ θανάτου καὶ διὰ τοῦ μαρτυρίου «εἰς πᾶσαν τὴν ἀλή-

θειαν». Εἰς τὸν καιρὸν τοῦ διωγμοῦ οἱ καλοὶ ποιμένες δὲν ἀφήκαν τὰ πρόβατα καὶ δὲν ἔφυγον. Ἔμειναν καὶ ἔθηκαν τὴν ζωὴν των «ὑπὲρ τῶν προβάτων». Ὁ θάνατός των ὑπῆρξεν ἢ ζωὴ τοῦ ποιμνίου, διότι τὸ δένδρον τῆς πίστεως φντρώνει κυρίως εἰς τὸν τόπον, εἰς τὸν ὁποῖον χύνεται αἷμα μαρτύρων.

Πολλοὺς ἱερομόνητας ἀριθμεῖ ἡ Ἐκκλησία εἰς τὴν χορείαν τῶν Ἁγίων. Μέχρι τῶν ἡμερῶν μας εἶναι πολλαὶ αἱ χιλιάδες τῶν ἱερέων τῆς Ἐκκλησίας, ἀπὸ τοῦ κατωτάτου ἕως τοῦ ἀνωτάτου βαθμοῦ, οὔτινες εἰσῆλθον εἰς τὸ μαρτύριον μετὰ τὸ «Ἐδόλογητός ὁ Θεός...» καὶ ἐπεσφράγισαν τὴν ἱερατικὴν των διακονίαν μετὰ τὴν θουσίαν ἑαυτῶν.

Δὲν εἶναι δὲ ὀλίγοι οἱ κληρικοί τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι συγχρόνως ὑπῆρξαν ἄγριοι ἄνθρωποι καὶ φλογεροὶ πατριῶται. Διότι ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν πατρίδα εἶναι ἱερὰ ἔννοια ὡς δὲ τεινύτη συνοδεύει τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Χριστὸν—οἱ ἀληθινοὶ χριστιανοὶ εἶναι συγχρόνως χριστοὶ πολῖται καὶ ἀληθινοὶ πατριῶται. Διὰ τοῦτο ὁ θάνατος τῶν Μαρτύρων τῆς πίστεως δὲν εἶναι μόνον νίκη τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τιμὴ τῆς εὐσεβοῦς πατρίδος, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀνήκουν. Ἀπ' ἀρχῆς ἢ ὀρθόδοξος πίστις συνεδέθη μετὰ τὸν γνήσιον πατριωτισμὸν καὶ ἐξηγοῦνται τὰ αἰσθητά τῆς ἀγάπης τῶν λαῶν πρὸς τὰς πατρίδας των, ὥστε εἰς τὰς μεγάλας συγκρούσεις τῆς Ὀρθοδοξίας πρὸς τὴν βαρβαρότητα οἱ πόλεμοι καὶ αἱ θυσίαι νὰ εἶναι «ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος».

*

Ἑλληνες ἀδελφοὶ χριστιανοί.

Ταῦτα μετεσχημάτισα εἰς τὸ ἱερὸν πρόσωπον τοῦ ἀειμνήστου ἱερέως Γεωργίου Σκρέκα ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἀθλήσεως τῶν ἁγίων Μαρτύρων τῆς Ἐκκλησίας σήμερον, ὅτε ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Πατρίς τιμῶσιν ἢ μὲν τὸν ἄξιον ἱερέα, ἢ δὲ τὸν ἀνδρείον πατριῶτην. Καθ' ἣν ἡμέραν ἔρρευσεν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ τὸ αἷμα τοῦ Σωτῆρος κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν προσηλώθη εἰς τὸν Σταυρὸν, ἀκολουθῶν τοῖς ἔργοις τοῦ Μεγάλου Ἀρχιερέως ὁ ἱερεὺς Γεωργίος Σκρέκας. Ἐτῆ τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ αἰώνιον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ μετὰ τῶν Ἁγίων Μαρτύρων.

† Ὁ Ἐδέσσης καὶ Πέλλης Διογύσιος

“ΤΟ ΧΑΡΟΥΜΕΝΟ ΣΠΙΤΙ,,

εἶναι τὸ περιοδικὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Οἰκογενείας. Ὅλον ἐν κερδίξει ἕδαφος χάρις εἰς τὴν πρακτικὴν καὶ μεγάλην ποικιλίαν τῆς ὕλης του, καθὼς καὶ εἰς τὴν ὠραίαν καὶ καλλιτεχνικὴν του ἐμφάνισιν. Ἡ ἐτησία πληρωμὴ παραμένει δραχ. 30. Συστήσατέ το σὲ κάθε σπίτι.

Ἐγγραφαί: Γραφεῖα Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἰασιού 1 (Μονὴ Πετράκη) Ἀθῆναι ἢ στὸ Βιβλιοπωλεῖον μας Σταδίου—Δραγατσανίου 2 (Πλατεῖα Κλαυθμῶνος).

ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ ΠΑΥΛΟΝ κατὰ τὸν ἐπὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου πανηγυρικὸν ἔσπερινὸν τῆς 29^{ης} Ἰουνίου 1961

Μακαριώτατε Δέσποτα,
Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι,
Τίμιον Πρεσβυτέριον,
Εὐσεβεῖς Χριστιανοί.

Ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ τούτου βράχου ἱστάμενος πρὸ εἰκῶν αἰῶνων ὁ μέγας τῶν ἐθνῶν ἀπόστολος Παῦλος καὶ θεωρῶν τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν «κατείδωλον», τουτέστι γεμάτην ἀπὸ εἰδώλων καὶ βωμῶν καὶ ναοῦς ἀφιερωμένους εἰς πλῆθος θεῶν, ἀνέλαβε νὰ κηρύξῃ εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ νὰ ἐκθέσῃ πρὸς αὐτοὺς τὰς κυριωτέρας δογματικὰς καὶ ἠθικὰς ἀληθείας τῆς χριστιανικῆς θρησκείας.

Τὸ ἔργον του ὁμῶς τοῦτο δὲν ἦτο εὐκόλον. Ἀπῆ-
τει κόπον καὶ δόναμι πολλήν, διότι οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν
λαὸς «δεισιδαιμονέστατος».

Ναοὶ μεγαλοπρεπεῖς πρὸς τιμὴν τῶν Ὀλυμπίων
θεῶν, εἰδώλα περισσότερα παρὰ εἰς ὅλην τὴν ὑπόλοι-
πον Ἑλλάδα καὶ βωμοὶ ἀναδιδόντες καθημερινῶς
τὴν κνίσαν τῶν θυσιαζομένων ζώων, ἐμαρτύρουν, ὅτι
οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν θρησκευτικώτεροι καὶ εὐλαβέστε-
ροι ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς ἐκε-
νῆς Ἐντεῦθεν ἢ ἀπόσπασις αὐτῶν ἀπὸ τῆς προγονι-
κῆς τῶν θρησκείας, καθίστα τὸ ἔργον τοῦ καταγγε-
λέως τῆς νέας θρησκείας καθ' ὑπερβολὴν δύσκολον.

Παρὰ ταῦτα ὁ Ἀπόστολος Παῦλος δὲν ἐδειλάσσε.
᾿Ωπλίσθη μὲ τὴν «μάχαιραν τοῦ Πνεύματος», «περιε-
βλήθη τὸν θώρακα τῆς πίστεως», «ἀνέλαβε τὴν πανο-
πλίαν τοῦ Θεοῦ» καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὸ βῆμα διὰ νὰ βρο-
τοφωνήσῃ τὴν ἀλήθειαν. Ἡ φωνὴ του ἦ πάντοτε
παλλομένη ἀπὸ ἐνθουσιασμόν καὶ πίστιν, μὲ τὸν αὐτὸν
παλμὸν ἀντήχησε καὶ εἰς τὸν Ἀρειὸν Πάγον διὰ νὰ
κηρύξῃ τὴν νέαν θρησκείαν, τὴν θρησκείαν τοῦ πνεύ-
ματος καὶ τῆς ἀγάπης.

Ἀφορμὴν ἔλαβεν ἀπὸ τὸν βωμὸν τὸ ὅποιον
διετήρουν οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀγνώστου
Θεοῦ. Μέσα εἰς τὸ πλῆθος τῶν εἰδώλων καὶ τῶν βω-
μῶν ποῦ ὑπῆρχον εἰς τὰς Ἀθήνας, ὑπῆρχε καὶ ἓνας
βωμὸς χωρὶς ἀγαλμα καὶ χωρὶς ναὸν μὲ τὴν παράδο-
ξον ἐπιγραφὴν «ἀγνώστῳ Θεῷ». Ὁ βωμὸς αὐτὸς
ἐμαρτύρει τὴν δίψαν τῶν Ἀθηναίων διὰ τὴν γνῶσιν
τῆς ἀληθείας. Τὴν δίψαν αὐτὴν ἐπιθυμῶν νὰ ἐκανοποιή-
σῃ ὁ οὐρανοβάμων Ἀπόστολος Παῦλος ἀπεκάλυψε
εἰς αὐτοὺς τὸν ἀληθινὸν Θεὸν λέγων «ὃν οὖν ἀγνοοῦν-
τες εὐσεβεῖτε, τοῦτον ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν».

Ὁ Παῦλος δὲν ἠθέλησε νὰ ταυτίσῃ τὸν ἀληθῆ
Θεὸν πρὸς τὸν Ἀγνώστου τοῦτον, ἀλλὰ νὰ συναγάγῃ
ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἀνεγνώριζον ὅτι
ὑπῆρχε καὶ θεῖόν τι ἐκτὸς ἐκεῖνον, τὰ ὅποια ἐλάτρευον.
«Ὅρα σύνεσιν πνευματικὴν—λέγει ὁ ἱερός Χρυσό-
στομος—ἡμελλον αὐτῷ ἐγκαλεῖν μετὰ ταῦτα, ὅτι
ξενίζοντα δόγματα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν ὅτι
καινοτομεῖς: ὅτι Θεὸν εἰσφέρεις ὃν οὐκ ἴσμεν, Βουλῆ-

μενος τοῖνυν ἀπαλλαγῆναι τῆς ὑποψίας τῆς κατὰ τὴν
καινοτομίαν καὶ διδάξαι ὅτι οὐ ξένον κηρύττει Θεόν,
ἀλλ' ὃν προσλαβόντες αὐτοὶ διὰ τῆς θεραπείας ἐτί-
μησαν, ἐπήγαγε καὶ εἶπε «σᾶς καταγγέλλω ἀγνοστον
τινα ἀλλ' οὐχὶ καὶ ξενίζοντα». «Οὐδὲν ξένον, οὐδὲν
καινὸν εἰσφέρω».

Οἱ Ἀθηναῖοι ἀνῆκον εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀνθρώπων
ἐκεῖνων οἱ ὅποιοι δὲν ἐγνώριζον καὶ δὲν ἐλάτρευον
τὸν ἀληθινὸν Θεόν. Οἱ ὑπ' αὐτῶν λατρευόμενοι Ὀλύμ-
μπιοι θεοὶ δὲν ἦσαν ἀληθινοὶ θεοί, οὔτε εἰς τοὺς μεγα-
λοπρεπεῖς ναοὺς τῶν θεῶν τούτων ἐλατρεύετο ὁ
ἀληθινὸς Θεός. Διὸ καὶ προσέθεσεν ὁ μεγαλορρήμων
τῆς ἀληθείας σαλπικτικῆς «Ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν
κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς
Κύριος ὑπάρχων οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ».
«Ὁ Θεός—εἶπε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ὁ Παῦλος— ὁ
ὅποιος ἐποίησε τὸν κόσμον καὶ ὅλα ὅσα ὑπάρχουν μέσα
εἰς τὸν κόσμον, αὐτὸς μὴ ἐξαρτώμενος ἀπὸ κανένα
ἄλλον, ἀλλ' ὑπάρχων ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του, ἀπόλυτος
Κύριος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, δὲν κατοικεῖ εἰς ναοὺς
οἱ ὅποιοι κατασκευάζονται ἀπὸ χεῖρας ἀνθρώπων,
ὅπως εἶναι καὶ οἱ μαρμαρίνοι αὐτοὶ ναοί, τοὺς ὁποίους
κατεσκεύασαν οἱ καλλιτέχναι σας».

Τοιοῦτοτρόπως ἀπέδειξε ὅτι ὑπάρχει ἓνας Θεός
ἀληθινός, ἀγαθός, διάφορος τῶν δημιουργημάτων αὐτοῦ
καὶ φανερούμενος διὰ τῆς δημιουργίας. «Ἐφθέγατο
φωνὴν μίαν—λέγει ὁ ἱερός Χρυσόστομος—δι' ἧς πάντα
κατέστρεψε τὰ τῶν φιλοσόφων· οἱ μὲν γὰρ Ἐπικούρ-
ριοι αὐτόματα φάσιν εἶναι τὰ πάντα καὶ ἀπὸ ἀτόμων
συνεστάναι, οἱ δὲ Στωϊκοὶ σῶμα καὶ ἐκπύρωσιν, ὁ δὲ
ἔργον Θεοῦ λέγει τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ.
ἽΡθᾶς συντομίαν καὶ ἐν συντομίᾳ σαφήνιαν;»

«Ὁ Θεός... οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ». Τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν αἰῶνας ὀλοκλήρως πρὸ τῆς ἐλεύ-
σεως τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἰς τὰς Ἀθήνας εἶχε
διακηρύξει ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου λέγων:
«ὁ οὐρανὸς μου θρόνος καὶ ἡ γῆ ὑποπόδιον τῶν πο-
δῶν μου. ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετε μοι; καὶ ποῖος
τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; πάντα γὰρ ταῦτα ἐποίη-
σεν ἡ χεὶρ μου καὶ ἔστιν ἐμὰ πάντα ταῦτα». «Θρόνος
δι' ἐμέ, λέγει ὁ Θεός, εἶναι ὁ οὐρανός, ὀλόκληρος δὲ ἡ
γῆ εἶναι τὸ στήριγμα ποῦ ἀκουμβοῦν οἱ πόδες μου.
Ποῖον οἶκον ἠμπορεῖτε νὰ κτίσετε εἰς ἐμέ ποῦ δὲν μὲ
χωρεῖ ὀλόκληρος ὁ κόσμος; Ἡ ποῖος θὰ εἶναι
ὁ τόπος τῆς διαρκείας καὶ μονίμου ἀναπαύσεώς μου,
εἰς τὸν ὅποιον θὰ κατοικῶ χωρὶς νὰ μετακινῶμαι;
ἽΟλα αὐτὰ ποῦ εἰμπορεῖτε σεῖς οἱ ἄνθρωποι νὰ μοῦ
προσφέρετε, δὲν εἶναι ἰδικά μου καὶ δὲν τὰ ἔκαμε τὸ
παντοδύναμο χεῖρ μου;

Συνεπῶς τὸ σῶμα ὀλόκληρον ἀποτελεῖ τὴν κα-
τοικίαν τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν θὰ ἠθέλωμεν νὰ σχηματίσωμεν
ιδεάν τινα τῆς μεγαλειότητός του, δυνάμεθα νὰ νοήσω-
μεν Αὐτὸν ὡς καταλαμβάνοντα ὀλόκληρον τὸν οὐρα-

νόν ὡς θρόνον καὶ τὴν γῆν ὡς ὑποπόδιον. Εἰς πάντα τόπον εἶναι παρὼν ὁ Θεὸς καὶ οὐδὲν μέρος τοῦ σύμπαντος ἀποκρύπτεται ἀπὸ τοῦ παντέφορον ὄμμα του. «Ποῦ πορευθῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός σου καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου σου ποῦ φύγω; — λέγει ὁ Δαυὶδ ἐν εὐλαβεῖ ὕμνῳ πρὸς τὸν Θεόν — ἐὰν ἀναβῶ εἰς τὸν οὐρανὸν σὺ ἐκεῖ εἶ, ἐὰν καταβῶ εἰς τὸν Ἄδην πάρει, ἐὰν ἀναλάβω τὰς πτέρυγας μου κατ' ὄρθρον καὶ κατασκηνώσω εἰς τὰ ὄρη τῆς θαλάσσης καὶ γὰρ ἐκεῖ ἡ χεὶρ σου ὁδηγήσει με καὶ καθέξει με ἡ δεξιὰ σου».

Ἄπειρος λοιπὸν ὁ Θεὸς καὶ πανταχοῦ παρὼν. Ὑπ' αὐτοῦ ἐδημιουργήθη ὁ οὐρατὸς κόσμος, ἵνα ἐν αὐτῷ ὡς ἐν ἄλλῳ ναῷ δοξάζεται ἡ σοφία του, ἡ παντοδυναμία του καὶ ἡ δεσποτεία του.

Τί φοβερὸν νὰ ἀναλογισθῆ κανεὶς ὅτι ἐνῶ ὁ κόσμος ὅλος ἀποτελεῖ ναὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν ἵποιον πρόπει νὰ ἐξαγιαζώμεν μὲ πράξεις εὐλαβείας καὶ μὲ συμπεριφορὰν ἐμπνευσμένην ἀπὸ τὸν φόβον του, ἡμεῖς τὸν μολύνομεν διὰ τῶν πράξεών μας καὶ τῶν παραβάσεών μας! Τὸ νὰ ἀσχημονῆ κανεὶς μέσα εἰς τὸν ἱερὸν χώρον ἐνὸς Ναοῦ θεωρεῖται βεβήλωσις ἀσυγχώρητος. Ἀλλὰ δὲν εἶναι μικροτέρα βεβήλωσις τὸ νὰ μολύνῃ ὁ ἄνθρωπος οἰονδήποτε τόπον τῆς γῆς μὲ τὰς πράξεις του καὶ τὰς παραβάσεις του.

«Ὁ Θεός... οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρώπων θεραπεύεται προσδεόμενος τινοσ, αὐτὸς διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν καὶ τὰ πάντα», προσέθεσεν ὁ πνευματοκίνητος Ἀπόστολος Παῦλος.

Καὶ ὁμως ὁ Ἄπειρος Θεός, ὁ ὁποῖος δὲν περιορίζεται μέσα εἰς ναοὺς, τοὺς ὁποίους κατεσκεύασαν χεῖρα ἀνθρώπινα, διότι εἶναι πανταχοῦ παρὼν καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὰς ὑπηρεσίας καὶ τὰς προσφορὰς τῶν ἀνθρώπων, ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος δίδει εἰς ὅλα τὰ ζῶντα δημιουργήματά του ζωὴν καὶ ἀναπνοὴν καὶ ὅλα ὅσα χρειάζονται πρὸς συντήρησιν τῆς ζωῆς των, σμικρύνεται τόσο ὥστε εἰσέρχεται καὶ κατοικεῖ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου. «Υἱέ μου, δός μου σὴν καρδίαν», λέγει ὁ Θεὸς διὰ τοῦ σοφοῦ Σολομῶντος. Δός μου τὴν καρδίαν σου, ὡς νὰ μὴ τὴν ὀρίζω. Δός μου τὴν, ὡς νὰ μὴ ἔχυσεν ὁ Υἱός μου τὸ αἷμα του δι' αὐτήν. Δός μου τὴν, νὰ τὴν κάμω ναὸν μου καὶ νὰ κατοικήσω εἰς αὐτήν. Δός μου τὴν καρδίαν σου, νὰ τὴν μεταβάλω εἰς ἄγρον θυσιαστήριον μου, εἰς ἔμψυχον καὶ λογικὸν ναὸν μου.

Ἀλλὰ διὰ νὰ κάμῃ ὁ Θεὸς τὴν καρδίαν μας ναὸν του καὶ νὰ κατοικήσῃ εἰς αὐτήν, χρειάζεται πρωτίστως καὶ διόρθωσις. Χρειάζεται ἐπιστροφή εἰς τὸν Θεόν. Τοῦτο ἀκριβῶς ἐξήτησε καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐν συνεχείᾳ ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους λέγων «τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ Θεὸς τανῶν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πᾶσι πανταχοῦ μετανοεῖν». Ἐζήτησε δηλαδὴ ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους νὰ μετανοήσουν καὶ νὰ ἐγκαταλείψουν τὰ εἰδωλα καὶ τὴν εἰδωλολατρικὴν ζωὴν καὶ νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεόν.

Ἀφοῦ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον προδιέθεσε τοὺς ἀκροατὰς του ὁ Ἀπόστολος τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀφοῦ ἔδωκε τὸ πρῶτον μάθημα περὶ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ,

ἐπροχώρησε μεθοδικῶς εἰς δεῦτερον ἐξόχως ἐνδιαφέρον καὶ ἐκκυστικὸν ζήτημα, τὸ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν καὶ τῆς παγκοσμίου κρίσεως. «Ὁ Κύριος — εἶπε — τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς ἔστησεν ἡμέραν ἐν ἧ ἔμελλε κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὤρισε, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν».

Ἐὰν διὰ πάντα ἄνθρωπον τὸ κήρυγμα περὶ τῆς ἀναστάσεως εἶναι ἐνδιαφέρον, ἦτο ἀσυγκρίτως περισσότερον ἐνδιαφέρον διὰ τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὁποῖοι ἤκουον καθημερινῶς τὰς θεωρίας καὶ τὰς ἀλληλοσυγκρονομένας γνώμας τῶν Ἐπικουρείων καὶ τῶν Στωϊκῶν. Τί νὰ παραδεχθοῦν; Τὸ «φάγωμεν, πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκουμεν», ὅπως ἐδίδασκον οἱ Ἐπικουρείοι; Ἡ ὅτι κατὰ τὸν θάνατον ἡ ψυχὴ ἐπέστρεφεν εἰς τὴν μεγάλην θείαν ψυχὴν, ὅπως ἐδίδασκον οἱ Στωϊκοί; Τί ὑπῆρχε τέλος μετὰ θάνατον; Ποῦ μετέβαινον αἱ ψυχαί; Ποῖα ἦτο ἡ τύχη των καὶ ἡ κατάστασις των; Ἦσαν ἐρωτήματα, τὰ ὁποῖα μὲ ἀγωνίαν πολλὴν διετύπωνεν ἡ ἀνθρωπότης, χωρὶς νὰ εἰμπορῆ νὰ θέσῃ ἐπὶ τοῦ τάφου τίποτε ἄλλο ἀπὸ ἕνα ἀγωνιώδες ἐρωτηματικόν. Αὐτὸ λοιπὸν τὸ τόσο ἐνδιαφέρον μυστήριον, τὸ ὁποῖον διελεύκανεν ὁ θάνατος καὶ ἡ Ἀνάστασις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀποκαλύπτει τώρα καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ὁ θεηγόρος Ἀπόστολος Παῦλος λέγων «ἔστησεν ἡμέραν ἐν ἧ ἔμελλε κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὤρισε ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν».

Τιοιτοτρόπως μὲ πολλὴν τέχνην καὶ δεξιότητα ἔφερε τὸν λόγον εἰς τὸ κεντρικὸν σημεῖον τοῦ κηρύγματος του, εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ κρίσις αὐτῆ, εἶπε, καὶ ἡ ἀπονομή τῆς παγκοσμίου δικαιοσύνης δὲν θὰ γίνῃ ἀπὸ κανένα ἄλλον παρὰ ἀπὸ τὸν Χριστόν, τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἀνέστησεν ἐκ νεκρῶν.»

Ἀλλὰ τὸ χριστιανικὸν κήρυγμα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ὄλιγοι Ἀθηναῖοι τὸ παρεδέχθησαν μεταξὺ τῶν ὁποίων «ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς». Οἱ ὄλιγοι αὐτοὶ ἔλαβον τὴν ἡρωϊκὴν ἀπόφασιν νὰ ἀπαρηθοῦν τὴν προγονικὴν των θρησκείαν, νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν εἰδωλολατρείαν καὶ νὰ ἀποτελέσουν τὴν πρώτην χριστιανικὴν ἐκκλησίαν τῶν Ἀθηνῶν.

Μακαριώτατε, Σεβασμιώτατοι, Ἐδσεβὲς καὶ φιλέορτον ἀκροατήριον.

Αἱ μεγάλοι χριστιανικαὶ ἀλήθειαι, αἱ ὁποῖαι ἐλέχθησαν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ τούτου βράχου ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὅτε διὰ πρώτην φορὰν ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, δὲν ἐλέχθησαν μόνον διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἐλέχθησαν διὰ πᾶσαν ἐποχὴν, συνεπῶς καὶ διὰ τὴν σημερινήν. «Ὁ Θεός... οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ... τοὺς χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ Θεὸς τανῶν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πᾶσι πανταχοῦ μετανοεῖν, διότι ἔστησεν ἡμέραν ἐν ἧ ἔμελλε κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ».

Ἄλλ' αἱ ἀλήθειαι αὗται καίτοι ἐπὶ εἴκοσιν αἰῶνας κηρύσσονται συνεχῶς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας μας δὲν ἔχουν ἀνάλογα ἀποτελέσματα εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, ἐνῶ εἶναι δοῦλοι τῶν παθῶν καὶ τῶν ἐνόχων ἐπιθυμιῶν, δὲν λαμβάνουν τὴν ἡρωϊκὴν ἀπόφασιν, ὅπως καθαρῶς τὴν καρδίαν των διὰ

ΤΑ ΕΞΩΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΤΗΝΟΥ*

7. Ἡ ἐπίδρασις τῶν Ἐξωκκλησιῶν ἐπὶ τῆς ψυχῆς τῶν Τηνίων.

Ἡ ἐπὶ τῆς ζωῆς τῶν Τηνίων ἐπίδρασις τῶν Ἐξωκκλησιῶν εἶναι καθημερινή καὶ συνεχής. Τὸ βλέμμα παντὸς Τηνίου ἀπὸ πρωΐας μέχρι ἐσπέρας πίπτει συνεχῶς ἐπὶ τῶν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἐγκατεσπαρμένων Ἐξωκκλησιῶν. Οἱ κάτοικοι τῆς Τήνου σταυροκοποῦνται κατὰ τὴν πρωϊνὴν ἔξοδον ἐκ τῆς οἰκίας τῶν ἐπὶ τῇ θεᾷ τοῦ πρώτου Ἐξωκκλησίου, ἐπικαλούμενοι τὸ ὄνομα καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ δι' αὐτοῦ τιμωμένου Ἁγίου, πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ ἐπιπόνου ἔργου ἐκάστης ἡμέρας. Τὰ ἀπειράριθμα Ἐξωκκλησία γίνονται οἱ συνεχεῖς μάρτυρες τοῦ σκληροῦ ἔργου τοῦ Τηνίου ἀγρότου, συγχρόνως δὲ ὁδηγοὶ καὶ βοηθοὶ τοῦ εἰς αὐτό. Πρὸς τοὺς Ἁγίους τῶν Ἐξωκκλησιῶν ὁ Τήνιος ἀπευθύνει ἱκετευτικὰς τὰς ἐπικλήσεις του ἐν ὧραις θλίψεων καὶ δυσκολιῶν, καὶ θερμὰς τὰς εὐχαριστίας του ἐν ὧραις χαρᾶς καὶ εὐτυχίας. Πρὸς αὐτοὺς ἀπευθυνόμενος ζητεῖ τὴν θεϊαν ἐνίσχυσιν εἰς τὸν ἐπίπονον καὶ δύσκολον ἀγῶνα τῆς ζωῆς. Εἰς τὴν προστασίαν τῶν ἰδίων στηρίζει τὰς ἐλπίδας τῶν προσπαθειῶν του. Ὁ Τήνιος αἰσθάνεται τὰ Ἐξωκκλησία τοῦ τόπου του οὐχὶ ὡς ἄψυχα κτίσματα, ἀλλὰ διὰ τῆς πίστεώς του προσωποποιῶν ταῦτα, τὰ θεωρεῖ ὡς τὸ αἰσθητότερον καὶ ὡς τὸ καταλληλότερον μέσον, διὰ τοῦ ὁποῦ δύναται ν' ἀναφερθῆ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ δι' αὐτῶν τιμωμένου Ἁγίου. Διὰ τὸν Τήνιον ἕκαστον ναῖδριον ἐνσαρκῶνει τὸν δι' αὐτοῦ τιμῶμενον Ἁγίον. Δι' αὐτὸν τὸ ναῖδριον λ.χ. τοῦ Ἁγίου Γεωργίου εἶναι αὐτὸς οὗτος ὁ Ἁγιος Γεώργιος. Διὰ τοῦτο πολλάκις οἱ Τήνιοι παρερχόμενοι ἔξω τῶν Ἐξωκκλησιῶν προσφωνοῦντες καὶ σταυροκοποῦμενοι χαιρετῶσι ταῦτα, ἐνίοτε δὲ καὶ κατασπάζονται τὰς θύρας ἢ καὶ τοὺς τοίχους

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 237 τοῦ προηγούμενου τεύχους.

τῆς μετανοίας, ἵνα χρησιμεύσῃ αὐτῇ ὡς κατοικία τοῦ Θεοῦ.

Ἄλλοι πάλιν ζοῦν κατὰ τὸ δόγμα τῶν Ἐπικουρειῶν «φάγωμεν, πίωμεν, αἶθριον γὰρ ἀποθνήσκομεν» καὶ δὲν σκέπτονται τὴν «ἡμέραν», ἐν ἧ ὁ Θεὸς μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ». Ἐντεῦθεν ὡς συνέπεια ἔρχεται «ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας».

Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν κακῶν τούτων συνεπειῶν εἶναι ἀνάγκη νὰ συμμορφωθῶμεν πρὸς τοὺς λόγους τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Νὰ ἐγκαταλείρωμεν τὰ εἰδῶλα, τὰ ὁποῖα ἐσνηθίσαμεν νὰ λατρεύωμεν εἰς τὴν ζωὴν μας, τουτέστι πᾶσαν ἀδυναμίαν καὶ πᾶσαν ἔνοχον ἐπιθυμίαν. Νὰ στραφῶμεν ἀποφασιστικῶς πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ νὰ τοῦ προσφέρωμεν τὴν καρδίαν μας ὡς κατοικίαν του, ἵνα κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην «ἐν ἧ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ» μᾶς ἀμείψῃ πλουσιοπαρόχως ἐν τῇ ἐπουρανίῳ του βασιλείᾳ.

† Ὁ Κερνίτης ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

αὐτῶν. Συχνάκις οἱ πρὸ αὐτῶν παρερχόμενοι ἔφιπποι διαβάται ἀφιππεύουν, εἰς ἔνδειξιν σεβασμοῦ καὶ εὐλαβείας. Ἄνὰ πᾶσαν ἡμέραν, καθ' ἣν ὄραν οἱ κώδωνες τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας τῆς πόλεως Τήνου (σημαίνουν τὸ ἔσπερινόν ἰδίᾳ τελετουργικὸν προσκλητήριόν των, «σημαίνουν τὰ ἴσπερνά», ὡς εἶναι ἡ τοπικὴ ἔκφρασις), οἱ πλησίον Ἐξωκκλησιῶν ἐργαζόμενοι Τήνιοι διακόπτουν τὰς ἐργασίας των καὶ σταυροκοποῦνται ἐπικαλούμενοι καὶ τὴν Παναγίαν καὶ τὸν Ἁγίον τοῦ πρὸ αὐτῶν Ἐξωκκλησίου, λέγοντες ἐπὶ λέξει: «Ἐλα Παναγία μου καὶ Ἁγίε (λ.χ.) Γεώργιε».

Ἀσθενεῖαι ἀνθρώπων καὶ ζῶων συντελοῦν τὰ μέγιστα εἰς τὴν πρὸς τὰ Ἐξωκκλησία καταφυγὴν καὶ προσήλωσιν τῆς ψυχῆς τῶν Τηνίων. Οἱ προστάται τῆς υγείας, ἰατροὶ ψυχῶν καὶ σωμάτων, Ἁγιοὶ Ἀνάργυροι, Παντελεήμων καὶ Ἀναστασία ἢ Φαρμακολύτρια, Χαράλαμπος, Μόδεστος, Σπυρίδων κλπ. συγκεντρῶνουν τὰς δεήσεις τῶν ἀσθενούντων καὶ τῶν οἰκειῶν αὐτῶν. Τὰ Ἐξωκκλησία τῶν Ἁγίων τούτων λειτουργοῦνται συχνότερον τῶν ἄλλων καὶ ὑπὸ περισσοτέρων πιστῶν. Κατὰ τὰς πανηγύρεις ταῦτα συγκεντρῶνουν μεγαλύτερον ἀριθμὸν προσκυνητῶν, αἱ δὲ ἄρτοκλασῖαι των συνίστανται ἐκ πολλῶν ἄρτων, ὑπερβαίνοντων ἐνίοτε καὶ τοὺς πεντήκοντα.

Ἡ ἐξέχουσα αὕτη εὐλάβεια τοῦ Τηνίου πρὸς τὰ Ἐξωκκλησία τοῦ τόπου του εἶναι ἔκφρασις τῆς βαθείας εἰς Χριστὸν πίστεως του καὶ τῆς περὶ Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἀποκεκαθαρμένης ἀντιλήψεώς του. Ἡ πίστις αὕτη ἀποτελεῖ κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου (κεφ. στ' 5-6) τὴν βασικωτέραν προϋπόθεσιν διὰ τὴν ἀνάδειξιν πολλῶν ἐκ τῶν Ἐξωκκλησιῶν τούτων ὡς ὄντως θαυματουργικῶν. Οἱ ἐπὶ τοῦ προκειμένου θρῦλοι τοῦ παρελθόντος καὶ αἱ σχετικαὶ παραδόσεις τῶν παλαιότερων ἔχουν χαλκεύσει τὴν πίστιν τῶν κατοίκων τῆς νήσου εἰς τὴν θαυματουργικὴν χάριν πολλῶν Ἐξωκκλησιῶν, διό καὶ ταῦτα ἀποτελοῦν τὴν πρώτην καταφυγὴν τῶν ἐν ἀσθενείαις καὶ θλίψεσιν κατακειμένων. Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς καὶ ἀποκομίζεται ὑπὸ παντὸς εὐλαβοῦς προσκυνητοῦ τῶν Ἐξωκκλησιῶν τούτων τὸ «Ἁγίον Ἐλαίον», ἵνα δι' αὐτοῦ μεταδοθῆ εἰς τοὺς τυχόν ἀσθενεῖς καὶ εἰς ἅπαντα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς τὰ ὠφέλιμα κατοικίδια ζῶα, ἢ ἱαματικὴ χάρις τοῦ Ἁγίου, διὰ τῆς δι' αὐτοῦ σταυροειδοῦς σφραγίσεως τοῦ μετώπου καὶ τῶν ἄκρων τοῦ σώματος, κατόπιν τῆς ἀπαγγελίας τοῦ ἀπολυτικίου τοῦ Ἁγίου. Κατὰ τὴν πίστιν τῶν εὐλαβῶν τούτων προσκυνητῶν τῶν Ἐξωκκλησιῶν, τὸ «Ἁγίον Ἐλαίον» ἀποτελεῖ τὴν ἀποτύπωσιν τῆς θεραπευτικῆς χάριτος τῆς εἰκόνας τοῦ Ἁγίου ἐπὶ φύλλων ἀνθέων σταυροειδῶς καὶ μετὰ εὐλαβῶν ἐπικλήσεων ἐναποθεθέντων εἰς τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς εἰκόνας, καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐμβαπτισθέντων εἰς τὸ ἔλαιον τῆς κανδήλας τοῦ Ἁγίου. Εἰς τὴν συνείδησιν παντὸς Τηνίου θὰ παραμείνῃ ἀλησμόνητος

ή εκ του χωρίου Κτικάδου Κυρά -Κατίνα, ή όποία έφερε πάντοτε εύλαβώς μεθ' έαυτής τó «'Αγιον 'Ελαιον» τών περισσότερων 'Εξωκκλησιών, και ή όποία έσπευδε νά σταυροκοπήση τούς έπιζητούντας τούτο, έπαναφέρουσα εις τήν μνήμην πάντων τούς χαρισματούχους τών Ιαμάτων τών άποστολικών χρόνων.

'Η άντανάκλασις τής πίστεως τών Τηνίων εις τήν Ιαματικήν χάριν τών 'Εξωκκλησιών έπεκτείνεται και εις αυτά τά άποκαλυπτικά όνειρα, είτε τών ιδίων τών άσθενών, είτε τών οικείων αυτών. 'Η θεραπευτική επέμβασις ενός 'Αγίου πολλάκις άπεκαλύφθη δι' ένυπνίων. Πράγματι πās τις μένει κατά-πληκτος εκ τής πλήρους έπαληθεύσεως πολλών τοιούτων όνειρων. Σχετικοί τυγχάνουν και οι εύρύτερον διαδεδομένοι θρύλοι, κατά τούς όποιους οι 'Αγιοι τών 'Εξωκκλησιών τής Τήνου έκαμον κοινάς νυκτερινάς συνάξεις κατά τās κρισίμους περιστάσεις τών κατοίκων τής νήσου, ιδία δε ή νήσος έμαστιζέτο υπό διαφόρων έπιδημιών, πρòς σωτηρίαν αυτών.

'Εκείνο όμως τó όποιον έχει μεγαλυτέραν άξίαν είναι ή έπί τών κατοίκων μεγάλη ήθική επίδρασις τών 'Εξωκκλησιών πρòς άποτροπήν αυτών από τών εναντι του ήθικού νόμου παραβάσεων, και τών άδικημάτων κατά του πλησίον. Τά 'Εξωκκλήσια, έγκατεσπαρμένα εις όλα τά σημεία τής νήσου, άποτελοϋν τούς συνεχείς μάρτυρας τών πράξεων τών κατοίκων της, οιτινες έπί τή θεά τών 'Εξωκκλησιών έλέγχονται ψυχικώς και άποφεύγουν έπιμελώς τήν πρò τών όμμάτων τών 'Αγίων διάπραξιν πάσης ήθικής παραβάσεως. 'Οχι δε μόνον τούτο, αλλά και ή ήθική αυτών συνείδησις άφυπνίζεται δια τής ένατενίσεως αυτών και άγεται εις μετάνοιαν και εις έπιτέλεσιν έργων αγαθών. Ούτω δια τών 'Εξωκκλησιών ή ψυχή του Τηνίου εξαγνίζεται κατά τρόπον μυστικόν και όλως ιδιάζοντα. Τούτο πιστοποιείται και δια τών συναισθημάτων, τά όποια διακατέχουν τόν διά μέσου δεκάδων 'Εξωκκλησιών φθάνοντα μέχρι τής εισόδου τής ιεράς Μονής του Κεχροβουνίου και μέλλοντα νά εισέλθη εις αυτήν προσκυνητήν. 'Ο προσκυνητής ούτος όποθενδήποτε και έάν έρχεται πεζή, εισέρχεται με κατάνυξιν και εξαγνισμένος εις τήν Μονήν ταύτην τής «Κυρίας τών 'Αγγέλων», διότι κατά τήν πρòς αυτήν Ιεράν πορείαν του τά πάμπολλα 'Εξωκκλήσια, τελευταίον τών όποιων τó πρò τής εισόδου τής Μονής 'Εξωκκλήσιον τών 'Αγίων Πάντων, άποδεκατίζουν δίκην τελωνείων τās κοσμικās σκέψεις και διαθέσεις αυτού. Ούτως εκαστος προσκυνητής εισέρχεται πνευματικώς κεκαθαρμένος εις τήν Ιεράν Μονήν και άξιοϋται συμμετοχής εις τās προσευχάς και τούς ύμνους τών εκεί Μοναζουσών. 'Η ψυχή του Τηνίου άποβαίνει δια τών 'Εξωκκλησιών έξόχως εδαισθητος εις πάν πνευματικόν και ώραϊον, ή δε φαντασία αυτού εκτρέφεται με τήν πλέον άκατάλυτον υπό του χρόνου θετικότητα.

'Εκτός τής επίδράσεως ταύτης τών 'Εξωκκλησιών έπί τών άτομων τών πιστών έχομεν και τήν έπί τής καθόλου δημοσίας ζωής τών Τηνίων επίδρασιν αυτών,

Ούτω τά γραφικά 'Εξωκκλήσια γίνονται κατά τó πλείστον ό άντικειμενικός σταθμός τών σχολικών εκδρομών, τó προσκήνιον του έορτασμοϋ υπό τών παιδων και μαθητών του παναρχαίου έθιμου τής «άγάπης» κατά τήν μεσημβριαν τής Δευτέρας του Πάσχα, του κοινώς λεγομένου «μαράντου», τόποι συναντήσεως κυνηγών και εμπόρων, ιδία κατά τās πανηγύρεις. 'Η έπί τής δημοσίας ζωής τών κατοίκων τής Τήνου επίδρασις τών 'Εξωκκλησιών τούτων λαμβάνει τó άποκορύφωμά της κατά τās έορτάς και τās πανηγύρεις των.

8. Αί έορταί και αί πανηγύρεις τών 'Εξωκκλησιών.

'Η συμμετοχή τών κατοίκων εις τās έορτάς και πανηγύρεις τών 'Εξωκκλησιών άποτελεϊ τήν έντονωτέραν και τήν ώραιότεραν έκφρασιν τής θρησκευτικότητας των. Δια τήν Τήνον άποτελεϊ άγραφον νόμον ή συνήθεια και ή υποχρέωσις, κατά τήν όποιαν εκαστον 'Εξωκκλήσιον πρέπει νά λειτουργηθι τουλάχιστον δις του έτους, ήτοι κατά τήν έορτήν του 'Αγίου και άπαξ κατά τήν από του Πάσχα μέχρι τής Πεντηκοστής περιόδον, ίνα ως χαρακτηριστικώς λέγεται, «άναστηθι ό 'Αγιος» του 'Εξωκκλησιου, ψαλλη δηλαδή και εν αυτώ ή άναστάσιμος λειτουργία. Εις τήν πραγματικότητα άπαντα τά 'Εξωκκλήσια λειτουργοϋνται περισσότερας φοράς κατά τήν διάρκειαν του έτους.

Κατά τās έορτάς και πανηγύρεις τά πάντα προσλαμβάνουν έξόχως έορταστικήν όψιν. 'Ο ναός και ό περι αυτον χώρος εϋτρεπίζονται από πολλών ήμερών πρò τής έορτής. Τά πάντα άσπρίζονται. Αί πρò του 'Εξωκκλησιου δίοδοι απαλλάσσονται από τούς τυχόν λίθους, τούς θάμνους και τά χώματα. Κλάδοι συμρτιās και πικροδάφνης τοποθετοϋνται εις διακόσμησιν εισόδων και έξόδων, θυρών και παραθύρων, φύλλα έξ αυτών στρώνονται άκόμη και εις τούς δρόμους πρòς ύποδοχήν τών έορταστών. Τά πάντα αλλάζουν όψιν. 'Από τής πρωϊας τής παραμονής τής έορτής τοποθετοϋνται λευκά κεντητά καλύμματα έπί τής 'Αγίας Τραπέζης και πρò τών θυρών του Τέμπλου, ως και στέφανοι εϋωδιαζόντων άνθέων έπί τών πλαισίων τών Ιερών εικόνων. 'Επί του κωδωνοστασιου ή έπί ειδικου κοντου ύψοϋται ή γαλανόλευκος, τής όποιας οι κυματισμοί συμπληρώνουν τήν όλην εικόνα του εϋτρεπισμοϋ και τής έπισημότητος, εις έκφρασιν τής πρòς τόν έορτάζοντα 'Αγιον τιμής ολοκλήρου του 'Εθνους.

'Η «μνήμη» του 'Αγίου του έορτάζοντος 'Εξωκκλησιου έλκει τήν ψυχήν και τήν σκέψιν παντός Τηνίου κατά τρόπον όλως μυστικόν. Οι κτηματία γεωργοί, οι έχοντες τά κτήματά των πλησίον του πανηγυρίζοντος 'Εξωκκλησιου, αναγνρίζοντες τόν 'Αγιον αυτού ως τόν προστάτην τών κτημάτων των και τών εργασιών των, θεωροϋν έαυτούς ως τούς κυρίους συντελεστάς τής πανηγύρεως. Δια τούτο και διακόπτουν ένωρις τās εργασίας των και εϋτρεπίζοντες έαυτούς και τά άγροτικά των διαμονητήρια έναμιλλώνται εις τόν καλύτερον πανηγυρισμόν τής

έορτής. Οί ίδιοι προσέρχονται λίαν ένωρίς εις τας ακολουθίας του 'Εσπερινού και της Λειτουργίας. 'Εκτός αυτών και πολλοί άλλοι προσκυνηταί καταφθάνουν έγκαίρως προερχόμενοι από όλας τας κατευθύνσεις και τὰ περίξ χωρία. Σκοπός πάντων δέν είναι μόνον αί ακολουθίαι, αλλά κυρίως ό 'Άγιος του 'Εξωκκλησίου, μετά του οποίου αισθάνονται ζωηράν την ανάγκην, όπως ιδιαιτέρως επικοινωνήσωσι και όπως ζήσωσι εις τό κατοικητήριόν του, κατά τό δυνατόν περισσότερον. Πās προσκυνητής έχει τὰ ιδικά του ταξίματα και τὰ ιδικά του αίτήματα προς τόν 'Άγιον, την μνημόνευσιν λ.χ. των προγόνων του, οί όποιοί εξέθρεψαν τόν προς τὰ θεία σεβασμόν του, την δέησιν υπέρ της υγείας και της εθιμορφίας των μελών της οικογενείας του, την εκζήτησιν της βοήθειας του 'Αγίου προς εϋδώσιν των έργασιών του και της χάριτός του προς πάντας τούς έχοντας ανάγκην. Διά πάντα Τήνιον έορταστήν ή ημέρα της έορτής των 'Εξωκκλησίων αποτελεί ήμέραν πνευματικής ζωής και δλοψύχου άφοσίωσης εις τὰ Θεία. 'Η μετάβασις του εις τό πανηγυρίζον 'Εξωκκλησίον αποτελεί δι' αυτόν ιεράν πορείαν, ή δέ εκεί παραμονή του «ιεράν θεωρίαν» και κοινωνίαν μετά των 'Αγίων του Θεού.

'Η κατανυκτικότητα της ακολουθίας του 'Εσπερινού κατά τας πανηγύρεις των 'Εξωκκλησίων είναι άπερίγραπτος, άποκορυφουμένη διά της ένθουσιαστικής ιεροτελεστίας της άρτοκλασίας. 'Η συντελουμένη δι' αυτής μυσταγωγία είναι άφάνταστος. Περί της κατανυκτικότητος ταύτης λίαν εϋστόχως παρετήρησε κάποτε ό άείμνηστος καθηγητής Νικόλαος Λούβαρις, ότε μετά τό πέρας της ακολουθίας του έσπερινού εξήρχετο του παρά την 'Αγκάλην 'Εξωκκλησίου της Παναγίας της Μυρτιδιωτίσσης: «όποιος ξένος δέν έζησε μέσα εις την κατανυκτικήν άτμόσφαιραν ενός 'Εσπερινού των 'Εξωκκλησίων μας, δέν ήμπορεί ποτέ νά κατανοήση την προς τὰ Θεία εϋλάβειαν των Τηνίων και την ευγένειαν της ψυχής των». Τούς έσπερινούς εις τὰ 'Εξωκκλησία ακολουθοϋν πολλάκις όλονύκτιοι άγρυπνίαι. Πολλοί έορτασταί έχουν τάξιμον νά «ξημερωθοϋν» έντός των 'Εξωκκλησίων. Ούτοι αισθάνονται την πρωϊαν ψυχικώς λευτρωμένοι και διακατέχονται από αισθήματα άποκλειστικώς έορταστικά: οϋτως εϋρίσκουν μέσα εις τόν βαθόν όρθρον την καταλληλοτέραν ώραν της πλέον ένθέρμου ευχαριστηρίου προσευχής. 'Εξοικειωμένοι με τόν 'Άγιον, εις τό άρχοντικόν του 'Οποίου έπέρασαν όλην την νύκτα, αισθάνονται ένα αισθημα θρησκευτικής άγαλλιάσεως και ίκανοποίησως νά πληροΐ την ψυχήν των. 'Ενώ δέ ή αύγή της έορτής άπλώνει τό φώς της ήμέρας, τὰ πάντα εϋτρεπίζονται: προσευχαί και θυμίαμα ως όσμη ευωδίας κατευθύνονται προς τόν 'Υμνιστον, εις δοξολογίαν του όνόματός Του. Κατά την ανατολήν του ήλίου νέα κύματα προσκυνητών διαγράφονται εις τας προς τόν ναόν άγούσας όδούς.

Τό κέντρον της πανηγύρεως είναι ή λειτουργία, ή όποία διά παντός τρόπου καθίσταται μεγαλοπρεπής. Τό κύριον χαρακτηριστικόν της είναι τό ένθουσιαστικόν στοιχείον και ή αισθησις της παρουσίας

ένός άπεράντου άοράτου κόσμου, του κόσμου της θριαμβευούσης 'Εκκλησίας των 'Αγίων του Θεού, μεταξύ των όποιων διακρίνεται ό διά της άγομένης έορτής έγκωμιαζόμενος 'Άγιος. Μετά τό πέρας της λειτουργίας τὰ πρόσωπα πάντων των έορταστών φέρουν ζωηράν την σφραγίδα του εξαγνισμού και της θείας χάριτος. Οί πάντες παρέχουν την έκφρασιν της «άγνότητος». Τὰ πρόσωπα όλων των έορταστών παρουσιάζονται ήλαρά και εξαϋλωμένα, θά ήδύναντο δέ οϋτω ν' άποτελέσωσι τὰ πρότυπα εμπνευσμένων ζωγράφων και νά κατευθύνωσι τούς χριστήρας αυτών εις Ιστορήσιν σκηνών ευσεβείας και μυστικής χάριτος.

'Η πανήγυρις συμπληροϋται διά της παραθέσεως κοινής τραπέζης εις πάντας τούς έορταστάς, προς έκδήλωσιν της εκ της πανηγύρεως τελείας ευφροσύνης και άγαλλιάσεως αυτών. Οϋτως ή χαρά των έορταστών πεπληρωμένη διά της «άγάπης» της τραπέζης άποτελεί τόν κύριον τόνον της έορτής. Μόνον οϋτως εξηγούνται και πάσαι αί λοιπαί έκδηλώσεις χαρής επί τη άγομένη έορτή. Μεταξύ των παρουσιάζονται συχνάκις και αί διά μουσικών όργάνων και χορών ευφρόσυνοι διασκεδάσεις. Αί έκδηλώσεις αυται επιβάλλεται, όπως περιορίζονται πάντοτε έντός των πλατείων της θρησκευτικής ευπρεπειας και της ψυχικής εξάρσεως.

9. Τό «άναμμα των κανδηλών» των 'Εξωκκλησίων της Τήνου.

'Ισχυράν άπόδειξιν της μεγάλης επιδράσεως των 'Εξωκκλησίων επί των ψυχών των Τηνίων άποτελεί τό «άναμμα των κανδηλών». Τό «άναμμα των κανδηλών» των 'Εξωκκλησίων κατά την έσπέραν εκάστου Σαββάτου, ως και κατά την έσπέραν προτεραιίας πάσης έορτής άποτελεί άγραφον νόμον διά τούς κατοίκους της Τήνου. 'Η άθέτησις της υποχρέωσης ταύτης θεωρείται ήθικόν παράπτωμα. 'Οθεν την έσπέραν της προτεραιίας πάσης έορτής αί κανδήλαι όλων των 'Εξωκκλησίων της Τήνου πρέπει νά εϋρεθώσιν άνημμένα. Συχνάκις λαμβάνουν χώραν συγκινητικά προς τοϋτο σκηναί. Πολλάκις έν καιρῷ χειμῶνος ό κατάκοπος εκ της εργασίας του οικογενειάρχης μεταβαίνει, μέσα εις τό σκότος της νυκτός και έν βροχή, πολλά χιλιόμετρα προς επίτελεσιν του ήθικου τούτου χρέους. 'Ο οικογενειακός ναός δέν πρέπει νά μείνη κατά τας έορτάς πλημμυρισμένος μέσα εις τό σκότος της νυκτός. 'Αλλοτε πάλιν οί προσκυνηταί άμιλλώνται νά προλάβωσιν ό ένας τόν άλλον εις τό άναμμα των κανδηλών όρισμένων 'Εξωκκλησίων, διό και σπεύδουν λίαν ένωρίς προς αϊτά, εάν δέ και πάλιν εϋρωσιν άνημμένα τας κανδήλας αυτών, άνανεώνουν τό άναμμα ρίπτοντες έντός αυτών και ιδικών τους έλαιον, αφήνοντες τό υπόλοιπον εις την προς τόν σκοπόν τουτον άποκειμένην εκεί φιάλην. Πολλά εκ των άπομεμακρυσμένων και όρφανών 'Εξωκκλησίων έχουν υίοθηθη ή υπό έπαγγελματικῶν συλλόγων και σωματείων της Τήνου, ίνα οϋδενός εξ αυτών αϊ κανδήλαι παραμένωσιν έσβυσμένα, ίδια κατά τας

εορτάς. Αἱ κανδήλαι πολλῶν Ἐξωκκλησίων ἀνάπτονται ἐκάστην ἐσπέραν ἕνεκα πολλῶν καὶ διαφορῶν λόγων, κυρίως δὲ διότι ἡ φήμη τῶν Ἐξωκκλησίων τούτων ὡς θαυματουργῶν συγκεντρώνει τὰς δεήσεις καὶ τὰς εὐχαριστηρίους προσευχὰς τῶν πολλῶν. Εἷς τινὰ ἐξ αὐτῶν διατηρεῖται ἐκ μακροτάτης παραδόσεως καὶ μιὰ ὀρισμένη ἀκοίμητος κανδήλα. Γενικῶς δύναται νὰ λεχθῆι ὅτι τὸ ἀνάμμα τῶν κανδηλῶν δὲν ἀποτελεῖ πρᾶξιν ἀπλῆς συνηθείας, ἀλλὰ ἰδιάζουσιν ἔκφρασιν τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ ἀνάπτοντος ταύτας πρὸς τὸν Ἅγιον τοῦ Ἐξωκκλησίου.

Τὸ ἀνάμμα τοῦτο διακρίνεται εἰς τακτικὸν καὶ εἰς περιστατικόν. Τὸ τακτικὸν ἀνάμμα ἀποτελεῖ ὑποχρέωσιν ἀνειλημμένην εἰς τὸ διηγεῖς ὑπὸ τῶν ἐχόντων εἰς τὴν κυριότητα αὐτῶν Ἐξωκκλησία. Διὰ τῆς πράξεως ταύτης οἱ ἀνάπτοντες ἐκφράζουν συμβολικῶς εἰς τὸ τέλος ἐκάστης ἑβδομάδος, ἢ ἐπ' εὐκαιρία πάσης ἑορτῆς, τὴν προσωπικὴν πνευματικὴν τῶν καρποφορίαν καὶ τὴν πρὸς τὸν Ἅγιον ὕλικὴν καὶ πνευματικὴν προσφορὰν τῶν, ἦν καὶ προσφέρουν ὡς δέησιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν πάντων τῶν προκατόχων καὶ τῶν κτητόρων τοῦ Ἐξωκκλησίου. Τὸ περιστατικὸν ἀνάμμα ἀποτελεῖ τὴν ἔκφρασιν τῆς εὐγνωμοσύνης ἢ τῶν ἰκεσιῶν πάντων τῶν ἐν ἀνάγκαις καὶ θλίψεσιν λαβόντων πείραν τῆς θείας ἀγάπης καὶ βοηθείας. Οὕτω δύναται τὸ μὲν τακτικὸν ἀνάμμα νὰ χαρακτηρισθῆι ὡς ὑποχρέωσις, τὸ δὲ περιστατικὸν ὡς τάξιμον.

Ἡ ἀνάλυσις τοῦ βαθυτέρου νοήματος τῆς χριστιανικωτάτης ταύτης πράξεως τοῦ ἀνάμματος τῶν κανδηλῶν, ναῶν καὶ οἰκιῶν, δὲν εἶναι τοῦ παρόντος. Ἐνταῦθα ἐπιθυμοῦμεν νὰ ὑπογραμμίσωμεν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον αἰσθάνεται ὁ Τήνιος, ὁσάκις ἔρχεται εἰς τὰ ἐγγὺς καὶ τὰ μακρὰν Ἐξωκκλησία, διὰ νὰ ἀνάψῃ τὰς κανδήλας τῶν, ἢ ὁσάκις τάξει εἰς κάποιον Ἅγιον ὅτι θὰ μεταβῆ εἰς τὸ Ἐξωκκλησίον του, διὰ νὰ ἀνάψῃ τὴν κανδήλαν του. Τὸ ἀνάμμα τῶν κανδηλῶν συνοδεύεται πάντοτε καὶ ἀπὸ τὸ ἀνάμμα κηρίων καὶ θυμιάματος. Ἡ προσφορὰ τῶν τριῶν τούτων στοιχείων ἀποτελεῖ τὴν πνευματικωτέραν ὕλικὴν προσφορὰν, μιὰν ὄντως ὕλικὴν θυσίαν, τὴν μόνην διατηρηθεῖσαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἤδη ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων, ἀκριβῶς ἕνεκα τοῦ βαθυτάτου συμβολισμοῦ καὶ τῆς μεγάλης πνευματικῆς ἐννοίας αὐτῆς. Ἡ ἀξία τῆς προσφορᾶς ταύτης δὲν ἔγκειται εἰς τὴν δι' αὐτῆς προσφερομένην ὕλην, ἀλλ' εἰς τὴν θρησκευτικὴν διάθεσιν τοῦ προσφέροντος. Τὸ σημεῖον τοῦτο τὸ γνωρίζει καλῶς καὶ τὸ προσέχει ἰδιαίτερος ὁ Τήνιος προσκυνητής. Δι' αὐτὸν τὸ θυμίαμα εἶναι ὁ τύπος τῆς πλέον ἀγνῆς πίστεως καὶ τῆς πλέον ἐνθέρμου προσευχῆς, καθόσον, ὅπως τὸ θυμίαμα τιθέμενον ἐπὶ τῆς φυσικῆς φλογὸς ἐξυψοῦται εὐωδιάζον καὶ κατευθύνεται πρὸς τὸν οὐρανὸν (Ψαλμ. ρμ' 2), οὕτω καὶ ἡ ἐνθερμος προσευχὴ τοῦ ἔχοντος διάπυρον τὴν πίστιν βοηθεῖ εἰς τὴν καθύσιν τῶν ἁμαρτιῶν ἐπὶ τῶν φλογῶν τῆς θείας χάριτος, καὶ ἀναδεικνύει τοῦτον εὐωδιάζοντα ἀπὸ ἀγιασμὸν καὶ συνεχῶς ἀναβαίνοντα τὴν κλίμακα τῆς πνευματικῆς καὶ οὐρανοῦ τελειώσεως. Διὰ τὸν Τήνιον τὸ ἀνάμμα τῶν κανδηλῶν τῶν Ἐξωκκλησίων γίνεται

λαμπρὰ εὐκαιρία ἰδιαζούσης προσευχῆς, ἡ ὁποία ἔχει μακρὰν πάντοτε προπαρασκευήν, εἰδικὸν ψυχικὸν χρωματισμὸν καὶ βαθυτάτην ἀπήχησιν εἰς τὴν ψυχὴν του, ὡς καὶ μεγάλην ἐπίδρασιν εἰς τὴν κατόπιν ζωὴν τοῦ ἀνάπτοντος καὶ τῶν οἰκείων του. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ἢ πρᾶξις αὕτη τοῦ ἀνάμματος τῶν κανδηλῶν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ χαρακτηρισθῆι ὡς μία ἀπλῆ καὶ ξηρὰ συνηθεια. Αὕτη ἀποτελεῖ πάντοτε μιὰν ἀπαίτησιν τῆς ψυχῆς, μιὰν γυμνασίαν καὶ κάθαρσιν αὐτῆς. Εἶναι ὄντως πλήρης πνευματικῶν βάθους καὶ λυτρωτικῶν περιεχομένου τὸ ὠραῖον θέαμα, τὸ ὁποῖον βλέπει τις εἰς τὴν Τήνον κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκάστου Σαββάτου ἢ τῆς προτεραιᾶς πάσης ἄλλης ἑορτῆς. Μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, γεωργοί, ἔμποροι, τεχνίται, ὑπάλληλοι καὶ διδάσκαλοι ξεχύνονται εἰς τοὺς δρόμους φέροντες ἕνα καλάθιακι, τὸ ὁποῖον περιέχει φιαλίδιον ἐλαίου, σπίρτα, λιβάνι, κάρβουνα καὶ μερικὰ ἄνθη, καὶ κατευθύνονται πρὸς τὰ ἐγγὺς καὶ τὰ μακρὰν Ἐξωκκλησία τῆς νήσου διὰ τὸ ἀνάμμα τῶν κανδηλῶν. Τὸ θέαμα τοῦτο ἐξαγγέλλει τὴν ἀπαρχὴν τοῦ ἱεροῦ «Σαββατισμοῦ», τὴν ἀπόθεσιν τῶν μεριμνῶν τοῦ βίου καὶ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀναφορὰν ὀλοκλήρου τῆς νήσου. Εἰς τὰ χωρία ὅλαι σχεδὸν αἱ οἰκογένειαι ἔχουν ἀναλάβει ἕνα τοιοῦτον ἱερὸν χρέος. Ὅταν μάλιστα δὲν ἔπαρκοῦν δι' αὐτὰς τὰ πῆριξ Ἐξωκκλησία, τότε τοποθετοῦνται περισσότεραι κανδήλαι ἐντὸς ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ Ἐξωκκλησίου, ὥστε ἐκάστη οἰκογένεια νὰ ἔχη τὴν ἰδικὴν τῆς κανδήλαν. Διὰ τοὺς κατοίκους τῆς Χώρας τὸ ἀνάμμα τῶν οἰκογενειακῶν κανδηλῶν λαμβάνει ἐνίοτε τὸν χαρακτῆρα τῆς ἱερᾶς πορείας.

Διὰ τὸν εὐσεβῆ Τήνιον χριστιανὸν τὸ συντελούμενον κατὰ τὰς εορτάς γενικὸν ἀνάμμα τῶν κανδηλῶν πάντων τῶν Ἐξωκκλησίων συμβολίζει τὴν διὰ τῆς μεσιτείας τῶν Ἁγίων διάλυσιν τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ πνευματικοῦ σκότους καὶ τὴν ἀφύπνισιν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ ζοφεροῦ ὕπνου τῆς ἁμαρτίας. Διὰ πάντα Τήνιον τὸ σκότος τῆς φυσικῆς νυκτὸς εἶναι συνυφασμένον μὲ τὴν φυσικὴν καὶ ψυχικὴν ἀγριότητα, διὸ καὶ ἐνσαρκώνει εἰς τὴν συνειδησίην του τὴν τραγικότητα τῆς κολάσεως. Δι' αὐτὸν τὸ φῶς καὶ μιὰς μόνον κανδήλας εἶναι ἱκανὸν νὰ διασκεδάσῃ τὸ σκότος τῆς νυκτὸς καὶ νὰ χαρίσῃ εἰς τὴν ψυχὴν του, καὶ εἰς ὅλην τὴν ἀτμόσφαιραν τῶν Ἐξωκκλησίων, πνευματικὴν γαλήνην καὶ ἡμερότητα καὶ νὰ δημιουργήσῃ καὶ αὐτὴν τὴν αἴσθησιν τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἁγίων Του. Ἡ τραγικότης τῆς φυσικῆς νυκτὸς μεταβάλλεται διὰ τοῦ ἀνάμματος τῶν κανδηλῶν εἰς ἐνθεον μυσταγωγίαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας βιοῦται ὑπὸ τοῦ Τηνίου προσκυνητοῦ τῶν Ἐξωκκλησίων ἡ ἐπικοινωνία τῶν ἐπιγεῖων πρὸς τὰ ἐπουράνια καὶ συντελεῖται ὁ ψυχικὸς καθαρμὸς καὶ ἡ ἀνακούφισις ἐκ τῶν δεινῶν τῆς ζωῆς. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μεταδίδει τὸ ἀνάμμα τοῦτο εἰς τὰς κανδήλας τῶν Ἐξωκκλησίων, δὲν εἶναι μόνον οἱ σπινθηρες καὶ ἡ ἐξ αὐτῶν φλόξ τῶν φυσικῶν ἀπλῶς στοιχείων, ἀλλ' εἶναι κυρίως οἱ σπινθηρες τῆς πίστεως τοῦ ἀνάπτοντος, ὁ ὁποῖος μαζὺ μὲ τὰς κανδήλας τῶν Ἐξωκκλησίων ἀνάπτει καὶ τὸν λύχνον τῆς ἰδίας αὐτοῦ προ-

Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟΣ*

Οι χριστιανοί δὲν πιστεύουν, ὅτι ἔμπορουν νὰ σώσουν τὸν ἑαυτὸν τους, διότι ἡ δημιουργία ὅπως καὶ ἡ ἀνακαινίσις καὶ σωτηρία των εἶναι ἔργον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἰδικῆς των ἐμπιστοσύνης εἰς τὸν Θεόν. Τὴν ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Θεὸν προκαλεῖ καὶ θέτει ὑπὸ δοκιμὴν ἡ τεχνικὴ πρόοδος τῶν ἡμερῶν μας. Ἡ ἀνταπόκρισις εἰς τὴν πρόκλησιν δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἀρνητικὴ* πρέπει νὰ εἶναι θετικὴ. Ὁφείλομεν ἐνεργοῦντες θετικῶς, τὴν οὐδετέραν μηχανὴν νὰ κάμωμεν ὄργανον καὶ μέσον τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ εἰς τὸν χριστιανικὸν ἀγῶνα κατὰ τῆς ἀμαθείας, ἡμῶν αὐτῶν καὶ τοῦ πλησίον, κατὰ τῆς πλάνης καὶ ἀπάτης, κατὰ τῆς ἀδικίας καὶ τοῦ μίσους, κατὰ τοῦ ψεύδους καὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, κατὰ τῆς διαφθορᾶς τῶν σωμάτων καὶ τῶν συνειδήσεων, κατὰ τοῦ θανάτου τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος. Ὡς τέκνα τῆς Ἀναστάσεως οἱ Χριστιανοὶ ὀφείλουσι νὰ κηρύξουν τὴν μετάνοιαν ὄχι ὡς ἀναχώρησιν καὶ ἀρνήσιν, ἀλλ' ὡς θετικὴν κατανίκησιν τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου ἐκεῖ ὅπου ὑψώνουν ἀναιδέστερον τὴν κεφαλὴν ἢ ἁμαρτία καὶ ἡ φθορά. Ὁ Θεὸς εἶναι ποῦ σφάζει ὄλους, ὄχι αἱ ἀνθρώπωνι προσπάθειαι. Ἀλλοίμονον ὅμως εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐὰν δὲν προσπαθῆσῃ καὶ δὲν ἀγωνισθῇ. Τί ἔμπορεῖ νὰ κάμῃ κανεὶς ὡς πρὸς τὴν τεχνικὴν πρόοδον, ὥστε αὐτὴ νὰ ὑπηρετήσῃ τὰς χριστιανικὰς πνευματικὰς καὶ ἠθικὰς ἀξίας;

α) Ἐμπορεῖ, πρῶτον, νὰ θέσῃ ἓνα ὄριον εἰς τὰς ὑλικὰς μας ἀπαιτήσεις καὶ ἀνάγκας. Κανὼν τῶν

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 222 τοῦ τεύχους ὑπ' ἀριθ. 12.

ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου, ἅς μὴ εἶναι τὰ ποικίλα προϊόντα τῶν ἐργοστασίων ποὺ διαφημίζονται ἀπὸ τοὺς ἐμπόρους με τὸσας μεθόδους σήμερον, ἀλλὰ μέτρον καὶ κανὼν τῶν ἀναγκῶν ἅς εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ στὰ χρόνια μας. Με ὅσα θὰ ζοῦσε ἐκεῖνος ἅς ζήσουμε κι' ἐμεῖς· ὅπως θὰ ζοῦσε ἐκεῖνος ἅς ζήσουμε κι' ἐμεῖς. Αὐτὸ τὸ μέτρον ἅς κανόνισῃ ἐκεῖνο ποὺ κατὰ τὰς ἡμέρας μας διαλαλεῖται ὡς «ὑψηλὸν ἐπίπεδον ζωῆς». Δὲν ἔμποροῦμε νὰ ἔχωμε ἐμεῖς πολλὰ καὶ οἱ ἄλλοι τίποτε. Θὰ ταίριαζε εἰς τὴν θέσιν τῶν χριστιανῶν τὸ ἀντίθετον. Ἡ ἀφθονία κάνει τὸν ἄνθρωπον ἰδιότροπο, ὅπως κάνουν τὸ παιδί ἰδιότροπο τὰ πάρα πολλὰ παιχνίδια. Εἶναι ἀνοησία τὸ ὡς δόγμα ἐξαγγελλόμενον ὅτι ἡ «παραγωγή» ἀγαθῶν καὶ τὸ ἐμπόριον των δὲν ἔχουν ὄρια. Οἱ χριστιανοὶ πρέπει νὰ ἔχουν πάντοτε ὑπ' ὄψιν ὅτι ὅσον περισσότερον χρόνον ἀφιερώνουν εἰς πράγματα φθαρτὰ καὶ μεταβαλλόμενα, τόσον ὀλιγώτερον χρόνον ἔμπορουν νὰ ἀφιερῶσουν εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ πλησίον. Ὅσον περισσότερον ἐκτιμοῦν τὰ διαρκῶς καινούργια πράγματα ποὺ βλέπουν καθημερινῶς εἰς τὰς προθήκας τῶν καταστημάτων, τόσον περισσότερον χρόνον πρέπει νὰ εἶναι ἐτοιμοὶ νὰ ἐκδραπανήσουν εἰς τὴν μηχανικὴν καὶ ἀπόρρωτον ἐργασίαν τοῦ ἐργοστασίου. Ὅσον ἀπλοῦστεραι γίνονται αἱ ἀνάγκαι μας, τόσον μεγαλυτέρας εὐκαιρίας δίδομεν εἰς τὴν μηχανὴν νὰ μᾶς ὑπηρετήσῃ πραγματικὰ εἰς τὴν μείωσιν τοῦ μόχθου καὶ τοῦ ἐργασίμου διὰ τὰς ὑλικὰς ἀνάγκας χρόνου.

σωπικότητα ἐκ τοῦ ἀνεσπέρου Θεοῦ Φωτὸς! Τὸ φῶς τῶν Ἐξωκκλησιῶν διαλύει εἰς τὰ ὄμματα καὶ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Τηνίου προσκνητοῦ τὸ φυσικὸν καὶ τὸ πνευματικὸν σκότος τῆς ζωῆς αὐτοῦ καὶ καθιστᾷ καὶ τὸν ἴδιον φωτεινόν. Διὰ τὸν Τήνιον οἱ Ἅγιοι τῶν Ἐξωκκλησιῶν, οἱ διὰ τοῦ βίου καὶ τοῦ μαρτυρίου των καταυγάσαντες τὸν δρόμον τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας, γίνονται νέα ἐκάστοτε ἀφορμὴ διαλύσεως ἐξ ἴσου τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ πνευματικοῦ σκότους τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ χρῆσις τοῦ ἐλαίου συμβολίζει τὴν διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἐλέους τῶν Ἁγίων συντελουμένην λιπαρὰν πνευματικὴν καρποφορίαν τῆς πίστεως τῶν χριστιανῶν. Αὐτὸ τοῦτο τὸ ἀνάμμα τῶν κανδηλῶν ἐκφράζει τὴν φωτεινότητα τῶν ψυχῶν τῶν ἀναπτόντων ταύτας. Τὸ ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ πιστοῦ ἐνυπάρχον θεῖον φῶς οὐδὲν ἄλλο εἶναι εἰμὴ τὸ ὑπὸ τῶν χαρισμάτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν ἡμῖν ἀναφθέν. Πᾶς εὐσεβὴς χριστιανὸς ἀνταποδίδει εὐγνωμόνως εἰς τοὺς Ἁγίους τῆς πίστεώς του τὸ ὑπάρχον ἐν αὐτῷ θεῖον φῶς, ὡς ἀντίδωρον τῶν ὄσων Ἐκεῖνοι ἐπετέλεσαν διὰ τὸν θρίαμβον τῆς πίστεως ἡμῶν.

Τοῦ φωτὸς τούτου φορεῖς εἶναι καὶ οἱ εὐλαβεῖς κάτοικοι τῆς Τήνου, οἱ ὅποιοι διὰ τῶν Ἐξωκκλησιῶν τῆς πατρίδος των διατηροῦν μίαν καθαρὰν

ἀτμόσφαιραν παλαιοχριστιανικῆς εὐσεβείας καὶ ἀγνῶν ἐνθουσιαστικῶν ἐκδηλώσεων.

(Τέλος)

ΜΑΡΚΟΣ ΣΙΩΤΗΣ

Καθηγητὴς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. *Λεωνίδου Ι. Φιλιππίδου*, Οἱ Λατῖνοι ἐν Τήνῳ. Ἀλεξάνδρεια 1923. *Τοῦ ἰδίου*, Ἐπίσκοποι καὶ Ἐπισκοπαὶ Τήνου κατὰ τοὺς μέσους χρόνους, Ἀλεξάνδρεια 1923. *Τοῦ ἰδίου*, Ἡ χριστιανικὴ ἡλικία τῶν Κυκλάδων νήσων, Ἀλεξάνδρεια 1924. *Τοῦ ἰδίου*, Ἡ ἐν Τήνῳ ἱερὰ Μονὴ τοῦ Κεχροβουνίου, Ἀθήναι 1923. *Τοῦ ἰδίου*, Ἡ ἐν Τήνῳ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐπὶ Ἐνετοκρατίας (1207—1715 μ. Χ.), Ἀλεξάνδρεια 1926.

2. *Ι. Καρδαμίτση*, Ὁ Ναὸς Ἁγίου Ἐλευθερίου τοῦ χωρίου Μουντάδος Τήνου, «Κυκλαδικὸν Φῶς», Φύλ. 115, Ἀπρίλιος 1959, σελ. 2.

3. *Γ. Δώριζα*, Τὰ Ἐξωκκλήσια τῆς Τήνου, «Κυκλαδικὸν Φῶς», Ἀριθ. Φύλ. 134, Ἀπρίλιος 1960, σελ. 7.

4. *Γ. Δώριζα*, Ὁ τόπος καταγωγῆς τῆς Μοναχῆς Πελαγίας, «Κυκλαδικὸν Φῶς», Ἰανουάριος 1961, σελ. 7.

5. *Κ. Ν. Καρδαμίτση*, Ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴν ἱερὰν πανήγυριν Ἀγ. Βαρβάρας Σμοβόλου Τήνου, «Κυκλαδικὸν Φῶς» Ἰανουάριος 1961, σελ. 9.

6. *Α. Δεσποτικά*, Ναὸς Ἁγίου Νικολάου Βάνη Τήνου, «Κυκλαδικὸν Φῶς», Ἰανουάριος 1961, σελ. 4.

7. *Κ. Ν. Καρδαμίτση*, Ὁ Ἱερός Ναὸς Ἁγίας Τριάδος, «Φῶρος Τήνου», Ἀριθ. Φύλ. 12, Νοέμβριος 1960, σελ. 3.

8. *Ε. Γ. Κωνηγός*, Τὰ Ἐξωκκλήσιά μας, «Φῶρος Τήνου», Ἀριθ. Φύλ. 12, Νοέμβριος 1960, σελ. 2.

β) "Επειτα πρέπει να έχουμε έστραμμένον τὸ βλέμμα μας ἀπὸ τὰς μηχανὰς καὶ τοὺς τεχνικοὺς τόπους τῆς συγχρόνου ζωῆς εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν «ζωὴν». Πρέπει οἱ μηχανισμοὶ τῆς συγχρόνου ζωῆς νὰ μένουν πάντοτε οἱ ὑπηρετῆται μας δὲν πρέπει νὰ γίνονται ποτὲ οἱ κύριοί μας. "Ενα κρίνο τοῦ ἀγροῦ εἶναι περὶ ἀξιοθαύμαστο ἀπ' τὸν περὶ περίπλοκο μηχανικὸ ἀργαλειό. "Ενας σπουργίτης ποὺ πετάει εἰς τὸν ἀέρα εἶναι καταπληκτικώτερος ἀπὸ τὸ τελειότερο ἀεριοθούμενο ἀεροπλάνο. "Ο ἄνθρωπος εἶναι περὶ θαυμαστός κι' ἀπὸ τὸ περὶ περίπλοκο «δυναμὸ» ἢ ῥομπότ. "Οταν λέγῃ κανεὶς ὅτι πρέπει νὰ στραφῶμεν ἀπὸ τὰς μηχανὰς καὶ τοὺς τεχνικοὺς τύπους τῆς ἐποχῆς εἰς τὴν ἰδίαν τὴν ζωὴν, δὲν λέγει, ὅπως νομίζουν μερικοί, ὅτι πρέπει νὰ γυρίσωμε τὸ ὠρολόγι πίσω. Ἀλλοίμονον μόνον ἂν ἡ ζωὴ ἦτο ὠρολόγι, ποὺ ἤμπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ στρέφῃ ἔμπροσς ἢ πίσω! Ἡ ζωὴ εἶναι ἡ ἐλευθέρη θέλησις τοῦ ἀνθρώπου ἐντὸς τῆς κυριαρχοῦ θελήσεως τοῦ Θεοῦ. Ἡ στροφή μας ἀπὸ τῶν μηχανῶν εἰς τὴν ζωὴν δὲν σημαίνει περιφρόνησιν ἢ ἀπόρριψιν τῶν μηχανῶν, ἀλλὰ κατ' ἀξίαν ἐκτίμησιν αὐτῶν. Τὸ νὰ κατασκευάσωμεν ἀνθρώπους ποὺ χάρις εἰς τὰς μηχανὰς, θὰ διαθέτουν δύναμιν μεγαλυτέραν τῶν προϊστορικῶν μυθικῶν γιγάντων, οἱ ὅποιοι ὅμως θὰ εἶναι εἰς τὴν ψυχὴν ἀληθινοὶ Πυγμαῖοι, προοικονίζονται λίαν σκοτεινὸν μέλλον. Μόνον ἐπὶ τοῦ καινοῦ ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ, μόνον ἐπὶ τοῦ ἀνακαινισμένου ἀνθρώπου μὲ τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος («ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραύτης, ἐγκράτεια») εἶναι δυνατόν, οικοδομούμεναι ὅλοι αἱ ἐπιστήμαι καὶ αἱ τέχναι νὰ βοηθήσουν αὐτὸν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ προορισμοῦ του. Εἰς χώρας μὲ χαμηλότερον τεχνικὸν πολιτισμόν, ὅπως ἡ πατρίς μας, αἱ ἀλήθειαι αὐταὶ δυσκόλως γίνονται ἀποδεκταί. Ἡ ἔλλειψις πολλῶν τεχνικῶν μέσων καὶ ἀνέσεων ὠθεῖ τοὺς ἀνθρώπους νὰ φαντάζονται ἄλλας χώρας μὲ πολὺ ἀναπτυγμένα τὰ τεχνικὰ μέσα ὡς ἀληθινοὺς παραδείσους, Ἀντιθέτως, εἰς χώρας ὅπως ἡ Ἀμερικὴ καὶ ἡ Ρωσία καὶ ἡ Γερμανία ποὺ ἡ τεχνικὴ ἔχει πάρα πολὺ ἀναπτυχθῆ, οἱ ἄνθρωποι συζητοῦν σοβαρώτερον καὶ μὲ μεγαλυτέραν κατανόησιν τὸ θέμα τῆς ὑποδουλώσεως τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν μηχανήν. "Ο μηχανικὸς Σοκολόφσκη, εἰς τὸ ἔργον «Τὰ χιόνια ἔλυσαν» τοῦ Ἡλία Ἐρεμπουργκ, λέγει πειρακτικὰ εἰς τὸν μοχθηρὸν καὶ παμπόνηρον μηχανικὸν ἀντίπαλόν του Σαφόνωφ; «Ἡ τεχνικὴ ἐξελισσεται πρὸ γρήγορα ἀπ' ὅ,τι ἡ συνείδησί σου. Ἐδῶ βρίσκεται ὅλη ἡ ὑπόθεσις...» ("Εκδοσις «Πυξίδα», Ἀθήνα, 1956, σελ. 8), Πράγματι, ἐδῶ βρίσκεται ὅλη ἡ ὑπόθεσις. Οἱ ἄνθρωποι μὲ τὰς ὀλίγας ἀνάγκας, τὴν εὐρεῖαν σκέψιν καὶ τὴν μεγάλην καρδίαν ἔχουν καταντήσῃ νὰ φαίνονται ὡς ἄλλοι Δὸν Κιχῶται εἰς μίαν γενεάν μὲ ὅλας τὰς τεχνικὰς ἀνέσεις τῆς ζωῆς, ἀλλὰ βλακῶδη καὶ στενοκαρδον.

γ) "Ο ἄνθρωπος εἶναι συγχρόνως ὕλικός καὶ πνευματικός. "Ολόκληρος ἡ τέχνη τῆς ζωῆς καὶ ὅλη ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τοῦ πλανήτου μας ἔγκειται εἰς τὴν ὀρθὴν καθῆ φορὰν τήρησιν τῶν ἀναλογικῶν μεταξὺ τοῦ ὕλικου καὶ τοῦ πνευματικοῦ. Ποιὸ εἶναι ὁ κύριος καὶ ποιὸ ὁ ὑπηρετῆς; κατὰ ποιὸν

τρόπον εἰς κάθε περιστάσιν μένου εἰς τὴν ὀρθὴν τοὺς θεοὺς ἀδιάσπαστα τὸ πνεῦμα καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως τὰ ἔπλασε ὁ Θεὸς νὰ εἶναι, κι' ὄχι ὅπως ἐπαναστατικὰ ζητοῦν αὐτὰ τὰ ἴδια νὰ τραβήξουν τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ ἐδῶ ἢ ἀπὸ ἐκεῖ καὶ νὰ τὸν σχίσουν εἰς τὰ δύο. Καὶ δὲν ὑπάρχει καμμιά συνταγὴ δι' ὅλας τὰς περιπτώσεις τῆς ζωῆς ἐνὸς ἀνθρώπου. Κάθε περίστασις εἶναι κάτι ποὺ δὲν ἔγινε ποτὲ πρὶν, οὔτε πρόκειται νὰ ξαναγίνῃ εἰς τὸ μέλλον. Ἔτσι εἰς κάθε περιστάσιν, ὁ ἄνθρωπος ἔχει νὰ κάμῃ μίαν ὑπεύθυνον νέαν ἐκλογὴν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Τί περίφημος καὶ τί ἐνδιαφέρουσα ζωὴ! Αὐτὸ εἶναι ἡ οὐσία τῆς ζωῆς ἢ τῆς ὑπάρξεως, ὅπως λέγουν μερικοὶ φρόνιμοι ὑπαρξιστῆται φιλόσοφοι τῶν χρόνων μας. "Ο μηχανισμός καὶ ἡ τεχνικὴ φόρμουλα, ἐφαρμοζόμενα εἰς τὰς περιστάσεις τῆς ζωῆς μας, διὰ τῶν τυποποιημένων συνταγῶν τῶν ἐμποτίζουν τὴν ζωὴν μὲ τὴν ἀνίαν καὶ τὴν μονοτονίαν τῆς μηχανῆς καὶ στεροῦν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν ζωτικὸν ἐλεύθερον ἀέρα ποὺ καθιστᾷ τὴν ζωὴν ἀξίαν. Αὐτὸ ἐννοοῦμεν, ὅταν ὀμιλοῦμεν περὶ στροφῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τοὺς τεχνικοὺς τύπους, εἰς τὴν ἰδίαν τὴν ζωὴν. Ἡ ὀρθὴ ἀναλογία μεταξὺ ὕλικῶν καὶ πνευματικῶν ἀναγκῶν εἶναι τὸ σπουδαιότερον πρόβλημα εἰς τὴν ζωὴν τῆς ἀνθρωπότητος. Πόσῃν χαρὰν δὲν θὰ αἰσθανθῶμεν ὅλοι, ὅταν διὰ πρῶτην φορὰν πατήσῃ ἀνθρώπινο πόδι εἰς τὴν σελήνην, καὶ ἔπειτα τὸν Ἄρην κ.ο.κ. "Ολοὶ ὅμως, μὴ ἐξαιρουμένων μηδὲ ἐκείνων ποὺ κατασκευάζουν τοὺς δορυφόρους καὶ τὰ διαστημόπλοια, τρομάζομεν πρὸ τῆς ἀγνοίας μας περὶ τῆς ψυχικῆς, συνειδητῆς καὶ ὑποσυνειδητῆς, ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Τὴν δύναμιν τῶν ὕλικῶν ἀτόμων τῆς Φυσικῆς ἀπεδείχθη ὅτι ἤμποροῦμε νὰ ὑποτάξωμεν δὲν ἤμποροῦμε ὅμως νὰ ὑποτάξωμεν τὰς ἀντιθέτους καὶ βιαιὰς ἐκδηλώσεις μας. "Οταν χαλάῃ μιὰ ἠλεκτρικὴ μηχανή, εἶναι παιγνίδι ἢ ἐπισκευὴ τῆς διὰ τὸν ἠλεκτρολόγο. Πῶς θὰ ἐπισκευασθοῦν ὅμως τὰ ἐσκοτισμένα μυαλά καὶ οἱ λυγισμένες καρδιὰς τῶν δισεκατομμυρίων ἀνθρώπων τοῦ πλανήτου μας; Οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶναι οὔτε ἀτσάλι, οὔτε ἠλεκτρισμός, οὔτε ἀτομικὴ ἐνέργεια. Αὐτὰ ἀπεδείχθησαν εὐκόλα καὶ εἰς τὴν γνῶσιν καὶ εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου. "Ολοὶ αἰσθανόμεθα ἀπὸ τοῦδε, πρὶν φθάσωμεν ἀκόμη εἰς τὸν Ἄρην, ὅτι δὲν πρόκειται νὰ πάρωμεν ἀπὸ ἐκεῖ καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὴν ἀπάντησιν εἰς στοιχειώδη ἐρωτήματα, ποὺ ἀφοροῦν τὰ θεμέλια τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐπάνω εἰς τὸν ἰδικὸν μας πλανήτην. Μακάρι νὰ ἐγνωρίζαμε μερικὰς ἀπαντήσεις εἰς τὰ ἐρωτήματα αὐτά, καὶ ἄς μὴ ἐπηγαίναμε ποτὲ εἰς τὸν Ἄρην.

Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ἔγινε, νομίζω, φανερόν τί θὰ εἶπη προτεραιότητος καὶ ἀναλογία εἰς τὰ ἐνδιαφέροντα καὶ τὰς ἐρεῖνας τοῦ ἀνθρώπου, τί θὰ εἶπη στροφή ἀπὸ τοὺς τεχνικοὺς τύπους τῆς συγχρόνου προόδου εἰς τὰ ζωτικὰ θεμέλια, τῆς ὑπάρξεώς μας. "Ο χριστιανὸς χαιρετῆται διὰ τὴν τεχνικὴν πρόοδον αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν, λυπεῖται ὅμως πολὺ, ὅταν ἡ τεχνικὴ πρόοδος ὑποκαθιστᾷ τὴν ἀπειρον ποιικιλίαν τῆς ζωῆς, τὴν στενεύῃ, τὴν μετατρέπῃ εἰς συνταγὴν καὶ εἰς χημικὴν φόρμουλαν, τὴν κατακυριεύῃ καὶ τὴν ἐξουσιάζῃ ἀντὶ νὰ τὴν ὑπηρετῇ. Μία ἰνδικὴ παροιμία ὀμιλεῖ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

‘Ο ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός.

Τὰ ἐν ἄλλῃ σελίδι τοῦ παρόντος φύλλον τῆς «Ἐκκλησίας» δημοσιευόμενα ἐπίσημα πατριαρχικά ἔγγραφα ἐπισημοποιοῦν τὴν ὑπὸ τῆς συνειδήσεως τοῦ πληρώματος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἀγιοποίησην δύο ἐκλεκτῶν τέκνων αὐτῆς.

‘Ο πρῶτος ἐκ τῶν δύο ἀνακηρυσσομένων ἁγίων εἶναι ὁ Κοσμάς ὁ Αἰτωλός, ὅστις «ἄπασαν τὴν πατρόαν γῆν διέδραμε, κηρύττων ἱεραποστολικῶς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, σχολεῖα πολλαχοῦ ἰδρῶν», ἀσθενοῦντας θεραπεύων, τὴν Ἁγίαν Αὐτοῦ Ἐκκλησίαν κρατῶν, τύπον δ’ ἐαυτὸν ταπεινώσεως, ἀυταπαρηγήσεως, ἀρετῆς καὶ ἐγκρατείας ἀναδείξας, ἕως οὗ καὶ τὸν μαρτυρικόν... ὑπέμεινε θάνατον», κατασκευαστικῶς ὑπὸ τῶν Ἑβραίων τῆς Ἡπείρου, ὡς δῆθεν ταραξίας καὶ ὑποκινητῆς ἐπαναστάσεως τῶν Χριστιανῶν κατὰ τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους. Τὰ φλογερὰ καὶ μεστὰ περιεχομένου κηρύγματα αὐτοῦ εὐρισκόν τεραστίαν ἀπήχησιν εἰς τὰς λαϊκὰς μάζας. Οὐ μόνον οἱ Χριστιανοί, ἀλλὰ καὶ οἱ Μωαμεθανοὶ ἐσέβοντο αὐτόν.

‘Ο κατ’ ἔτος ἑορτασμός τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ τῆς κδ’ τοῦ μηνὸς Αὐγούστου θὰ παρουσιάσῃ εἰς τοὺς ὀρθοδόξους πιστοὺς ἐν ὑπέροχον πρότυπον ἱεραποστολικῶν ζήλου καὶ χριστιανικοῦ ἠρωϊσμοῦ.

‘Ο ἅγιος Νεκτᾶριος Κεφαλαῖς

‘Ο ἕτερος ἐκ τῶν δύο ἀνακηρυσσομένων ἐπισήμως ὡς ἁγίων εἶναι ὁ ἀοίδιμος Μητροπολίτης πρώην Πενταπόλεως Νεκτᾶριος Κεφαλαῖς.

‘Ο ἅγιος Νεκτᾶριος διεκρίθη ὡς Διευθυντῆς τῆς Ῥιζαρίου Σχολῆς, ὡς συγγραφεὺς πολλῶν ἐποικοδομητικῶν ἔργων καὶ ὡς ἐμπνευστῆς τῶν ἐν Αἰγί-

διὰ κάποιον κυνηγόν, ποῦ ἐπληρώθη εἰς τὸ δάσος μὲ ἕνα βέλος εἰς τὸ στήθος. Τρέχουν οἱ φίλοι του εἰς βοήθειάν του καὶ σκύβουν ἀπὸ πάνω του. Τί νομίζετε, ὅτι θὰ εἶπῃ εἰς τοὺς φίλους του ὁ πληγωμένος, ἐρωτᾷ ἢ παροίμια. Θὰ τοὺς εἶπῃ νὰ μὴ βγάλουν τὸ βέλος ἀπὸ τὴν αἰμορροοῦσαν πληγὴν του, πρὶν τοῦ ἐξηγήσῃ ὠρισμένα ἐρωτήματα διὰ τὸ πῶς ἔγινε, ὁ κόσμος, διὰ τὸ ποῖα εἶναι τὰ αἴτια τοῦ ἀνέμου, τῆς βροντῆς, τῆς θαλάσσης, τῶν κεραυνῶν, τῶν ἀστέρων κ.λ.π.; Ἡ θὰ τοὺς παρακαλέσῃ ἀμέσως καὶ χωρὶς καμμίαν ἀναβολὴν νὰ τοῦ βγάλουν τὸ θανατηφόρον βέλος καὶ νὰ τοῦ ἐπιδέσουν τὴν πληγὴν; Ἀσφαλῶς τὸ δεῦτερον πρέπει νὰ κάμῃ, λέγει ἡ ἰνδικὴ παροίμια. Ἀπόλυτον προτεραιότητα εἰς τὰς σκέψεις καὶ τὰ ἔργα τοῦ ἀνθρώπου πρέπει νὰ ἔχῃ ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐπομένως ὁ Θεός, διότι «αὐτός ἐστιν ὁ σωτὴρ ἡμῶν».

(Τέλος)

ΣΑΒΒΑΣ ΑΓΟΥΡΙΔΗΣ

Καθηγητῆς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

νῆ γυναικείων μονῶν, ἐν ταῖς ὁποῖαις καθιέρωσε καὶ διακονίσσας συμφώνως πρὸς τὴν παλαιοχριστιανικὴν καὶ βυζαντινὴν τάξιν τῆς χειροτονίας αὐτῶν. Πρὸς τοῦτους, οὗτος διεκρίθη διὰ τὴν ὁσιότητα καὶ ἀγιότητα τοῦ βίου, «τύπον καὶ ὑπογραμμὸν ἀρετῆς καὶ ἐγκρατείας καὶ ἀγαθοεργίας ἐαυτὸν παραστήσας καὶ ζῶν δὲ καὶ μετὰ θάνατον τοῦ χαρίσματος τῆς τῶν θαυμάτων ἐνεργείας παρὰ Θεοῦ ἀξιωθείς».

‘Ο κατ’ ἔτος ἑορτασμός τῆς μνήμης τοῦ ἁγ. Νεκταρίου τῆς θ’ τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου θὰ εἶναι διὰ τοὺς ὀρθοδόξους πιστοὺς ἐγγύησις, ὅτι ἡ ἀγιότης δὲν εἶναι προνόμιον τῶν παρωχημένων ἐποχῶν, ἀλλὰ εἶναι ἐπιτευκτὴ καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν.

Τὸ ζήτημα τῆς ἐνότητος τῆς Εὐρώπης.

Ἡ σύνδεσις τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς Κοινῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀγορᾶς εἶναι γεγονός εὐχάριστον, διότι ἀπ’ ἐνὸς ἐλπίζεται ὅτι ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομικὴ ζωὴ θὰ ὠφεληθῇ σὺν τῷ χρόνῳ σημαντικῶς καὶ ἀπ’ ἑτέρου διαπιστοῦται ὅτι συνετελέσθη πρόδοσις εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς δημιουργίας μιᾶς ἐνιαίας καὶ ἠνωμένης Εὐρώπης. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ὅταν τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης συνενώνον ἐιλικρινῶς τὰ οἰκονομικά των συμφέροντα καὶ τὰς παραγωγικὰς των προσπάθειας διὰ τὴν ἐπίτευξιν κοινῶν σκοπῶν, θὰ ἔχῃ συνετελεσθῇ ἐν μέγα βήμα πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἐνοποιήσεως τῆς Εὐρώπης.

Παρὰ ταῦτα, δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται, ὅτι ἡ ἐπίτευξις τῆς πλήρους εὐρωπαϊκῆς ἐνότητος θὰ παραμένῃ ἀπραγματοποίητον ὄνειρον καὶ χίμαιρα καὶ οὐτοπία, ὅταν τῆς οἰκονομικῆς ἐνότητος δὲν προηγήθῃ ἡ πνευματικὴ ἐνότης, ἥτις κυρίως ἐπιτυγχάνεται διὰ τοῦ κοινῶν θρησκευτικοῦ, κοσμοθεωριακοῦ καὶ ἠθικοῦ προσανατολισμοῦ. Ἄλλως τε καὶ ἡ ἐπιχειρουμένη οἰκονομικὴ ἐνότης μόνον διὰ τῆς πνευματικῆς ἐνότητος θὰ ἐξησφάλιζε τὴν ἐιλικρίνειαν τῶν προθέσεων καὶ τὴν μονιμότητα τῶν ὠφελίμων ἀποτελεσμάτων τῆς. Ἄνευ τῆς πνευματικῆς ἐνότητος ἡ οἰκονομικὴ σύνδεσις τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν θὰ εἶναι χαλαρὰ καὶ θνησιγενής. Ὄθεν ἂς εὐχηθῶμεν, ὅπως, ἐν τῷ προσεχεῖ μέλλοντι, μὴ γίνῃ μόνον προσπάθεια ἀναπροσαρμογῆς τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τῶν μελῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ καταβληθῇ ἰδιαίτερα φροντίς ἀναπροσαρμογῆς τοῦ ιδεολογικοῦ αὐτῶν προσανατολισμοῦ, συμφώνως πρὸς τὰς αἰωνίους πνευματικὰς ἀξίας τῆς Ἑλληνορθοδόξου παραδόσεως, ἥτις εἶναι ἡ κατ’ ἐξοχὴν ἐνοποιὸς δύναμις.

Εὐγενῆς δωρεά.

Εἶναι τοσαύτη ἡ ἀνάγκη τῆς ἀνυψώσεως τῆς πνευματικῆς καὶ μορφωτικῆς στάθμης τῶν ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν, ὥστε πᾶσα πρᾶξις ἡ εὐγενῆς χειρονομία, ἀποβλέπουσα εἰς τὴν πνευματικὴν πρόδοσιν αὐτῶν δεόν νὰ ἐξαιρηται καὶ νὰ προβάλληται πρὸς μίμησιν.

Ὅθεν δέον καθηκόντως ἀπὸ τῆς στήλης ταύτης νὰ ἐξαρθῆ μία εὐγενὴς προσφορὰ γενομένη ἐσχάτως πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ἰωαννίνων. Ὁ γνωστὸς διὰ τὰ ἀλτροειστικά καὶ εὐγενῆ αἰσθήματα, ὡς καὶ διὰ τὴν παροιμιώδη ἀπλότητα αὐτοῦ Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Εὐάγγελος Ἀντωνιάδης ἐδωρήσατο εἰς τὸν Δῆμον Ἰωαννίνων δλόκληρον τὴν πλουσιωτάτην προσωπικὴν αὐτοῦ βιβλιοθήκην, ἣτις ἀπετελεῖτο ἐκ πολλῶν ἑκατοντάδων τόμων.

Ἡ «Ἐκκλησία», ἐκφράζουσα τὴν χαρὰν τῆς διὰ τὴν εὐγενῆ ταύτην πρωτοβουλίαν τοῦ κ. Καθηγητοῦ, εἶναι βεβαία, ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος δωρεὰ ἐνθεν μὲν θὰ παρασχη εἰς τοὺς νέους τῶν Ἰωαννίνων εὐκαιρίας δι' εὐρύτεραν μόρφωσιν, ἐτέρωθεν δὲ θὰ γίνῃ ἀντικείμενον μιμήσεως καὶ ἐκ μέρους ἄλλων, δυναμένων νὰ συντελέσουν εἰς τὸν ἀρτιότερον πνευματικὸν ἐξοπλισμὸν τῶν ἐπαρχιακῶν βιβλιοθηκῶν.

Ἄγνοοῦν στοιχειώδεις ἀληθείας;

Τὸ ἐν Ἀθήναις ἐκδιδόμενον ὁμοιοκαθολικὸν «Δελτίον τῆς ἁγίας Θηρεσίας» δὲν ἐδίστασε νὰ γράψῃ τὰ ἐξῆς: «Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἤρριξε ἐπὶ τῆς ἐπαύριον τῆς ἰδρύσεως τοῦ Βυζαντίου ὡς Κωνσταντινουπόλεως... Ἡ Ὁρθοδοξία... παρεμόρφωσε τὴν ψυχὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Τὸ Ἔθνος τὸ Ἑλληνικὸν εἶχε τεραστίαν ἀποστολὴν ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ ἔργου τῆς Ἀπολυτρώσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ὅμως δὲν ἔμεινε πιστόν... Καὶ μήπως δὲν πρέπει νὰ δεωτηθῶμεν ἐὰν ὅλα τὰ δεινά, τὰ ὁποῖα ὑπέστη τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, δὲν ὀφείλονται εἰς τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἀποστολῆς του;»

Ἀληθῶς ἐκπλήσσειται τις τόσον διὰ τὴν ἀμάθειαν καὶ τὸ συκοφαντικὸν θράσος τοῦ γράφαντος ταῦτα ὅσον καὶ διὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἦθος τοῦ παρουσιάζοντος αὐτὰ ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ ὁμοιοκαθολικοῦ δημοσιογραφικοῦ ὄργανου. Ὡς ὁρθῶς παρατηρεῖ ὁ «Ἀθηναῖος» τῆς «Καθημερινῆς», «αὐτὰ τὰ πράγματα δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ γράφονται ἐν μέσῃς Ἀθηνῶν... Ἡ Ὁρθοδοξία ἀνεγέννησε τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος. Καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Τουρκοκρατίας τὸ ἐβοήθησε νὰ διατηρήσῃ τὴν ἐνότητα καὶ τὴν ὑπόστασιν του καὶ νὰ ἀνακτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν του. Οἱ συντάκται τοῦ Δελτίου τῆς ἁγίας Θηρεσίας ἀγνοοῦν τὰς στοιχειώδεις ἀδὰς ἀληθείας; Καὶ ἔπειτα γίνονται λόγοι διὰ τὴν προσέγγισιν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Ἀλλὰ μὲ τὸν φανατισμὸν αὐτὸν τὸ Σχῆμα εὐδύνεται».

Κέντρα πνευματικῆς ἀναζωπυρήσεως.

Εἶναι λίαν εὐχάριστον τὸ γεγονός, ὅτι οὐ μόνον ἡ Ἐκκλησία, αἱ χριστιανικαὶ ὀργανώσεις καὶ τὸ Ὑπουργεῖον Προνοίας, ἀλλὰ καὶ οἱ Δῆμοι καὶ αἱ Τράπεζαι καὶ οἱ διάφοροι ὀργανισμοὶ ἀναλαμβάνουν πρωτοβουλίαν διὰ τὴν ἰδρῶσιν καὶ καλὴν λειτουργίαν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θέρους παιδικῶν καὶ νεανικῶν κατασκηνώσεων. Ἀναμφιβόλως διὰ τῶν κατασκηνώσεων τούτων πλείστα παιδιὰ τῆς πατρίδος μας ἀναζωογονοῦνται σωματικῶς καὶ ἐπανέρχονται ὑγιέ-

στερα καὶ ῥωμαλεώτερα εἰς τὰ σχολεῖα καὶ τὰς ἄλλας ἀσχολίας κατὰ τὸ φθινόπωρον.

Ἄλλ' αἱ κατασκηνώσεις δὲν πρέπει νὰ εἶναι μόνον τόποι σωματικῆς ἀνανεώσεως. Αὐταὶ πρέπει νὰ εἶναι καὶ φωτόρια πνευματικῆς ζωῆς, κέντρα πνευματικῆς ἀναζωπυρήσεως καὶ ψυχικοῦ ἀνεφοδιασμοῦ, ὀρηκτῆρια εὐγενῶν βλέψεων καὶ ἐπιδιώξεων. Τοῦτο δὲ θὰ ἐπιτευχθῆ μόνον, ὅταν οἱ ὀργανοῦντες τὰς κατασκηνώσεις φροντίζον, ὥστε τὰ στελέχη αὐτῶν νὰ ἔχουν ὑγιᾶ προσωπικότητα καὶ ὀρθόδοξον φρόνημα, διὰ νὰ φέρουν εἰς ἐπαφὴν τὰ καθοδηγούμενα ὑπ' αὐτῶν παιδιὰ πρὸ πάντων μὲ «τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν» τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ ζωοπάροχα ὄρθρα τῆς λειτουργικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας μας.

Περιγραφή ἑλληνικῶν χειρογράφων κωδίκων.

Ὡς γνωστόν, οὐ μόνον τὰ ἑλληνικὰ μοναστήρια, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἰδιωτικὰ βιβλιοθήκαι καὶ ἀρχεῖα διασφύζουν πλείστους ἑλληνικοὺς χειρογράφους κώδικας, οἵτινες περιέχουν πολὺτιμον ὕλικόν, ὅπερ ἀκόμη εἶναι ἄγνωστον τοῖς πολλοῖς καὶ δὲν ἔχει τύχει τῆς δεούσης ἐπιστημονικῆς ἐπεξεργασίας.

Ὅθεν ὀφείλονται χάριτες εἰς τοὺς ἐπιστήμονας ἐκείνους, οἵτινες δὲν φείδονται κόπων, διὰ νὰ παρουσιάσουν μίαν συστηματικὴν περιγραφὴν ἀγνώστων ἑλληνικῶν χειρογράφων κωδίκων. Μία τοιαύτη περιγραφὴ ἐγένετο προσφάτως λίαν ἐπιτυχῶς ὑπὸ τοῦ Ὑψηλοῦ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Φαίδωνος Μπουμπουλίδου, ὅστις ἤδη ἐδημοσίευσεν πρὸ τίνος καλλιτεχνικὸν τόμον, παρουσιάζοντα ἓνα «Κατάλογον ἑλληνικῶν χειρογράφων κωδίκων τῆς Βιβλιοθήκης Σπ. Λοβέρδου». Ἐν τῷ τόμῳ τούτῳ περιγράφονται ἑκτενῶς ἑβδομήκοντα πέντε χειρογραφοὶ, ὧν τὰ πλείστα εἶναι λειτουργικοῦ περιεχομένου, καὶ δημοσιεύονται τέσσαρες ὀρθαὶ εἰκόνες, ὑπάρχουσαι ἐν τοῖς χειρογράφοις τούτοις. Τὰ χειρογραφοὶ ταῦτα τῆς Βιβλιοθήκης Σπ. Λοβέρδου, ἀναμειγμένα πρὸς τὰς χιλιάδας τόμων τῶν ἐντύπων βιβλίων ἀπεμονώθησαν κατόπιν ἐπιμόχθου συστηματικῆς ἐργασίας, ἠριθμῆθησαν καὶ ἐτοποθετήθησαν ἤδη, μετὰ τὴν περιγραφὴν, ἐντὸς εἰδικῶν ἡσφαλισμένων προθηκῶν τῆς μεγάλης αἰθούσης τῆς Βιβλιοθήκης. Ἐνδόχεια, ὅπως τάχιστα ὁ κ. Ὑψηλοῦ δημοσιεύσῃ τὴν ὑπ' αὐτοῦ γενομένην περιγραφὴν καὶ πολλῶν ἄλλων ἑλληνικῶν χειρογράφων κωδίκων, οἱ ὁποῖοι ἀγνωστοὶ μέχρι σήμερον ἐμελετήθησαν ὑπ' αὐτοῦ εἰς ἰδιωτικὰς ἐν Ἑλλάδι βιβλιοθήκας.

Εἶναι ἡ θεμελίωσις.

Ἐσχάτως ἐγένετο εὐρὸς λόγος ἐν τῷ τόπῳ περὶ τοῦ λεγομένου «Χριστιανικοῦ Κοινωνισμοῦ» ὡς ἀντιτιθεμένου εἰς διάφορα ἄλλα πολιτικοοικονομικὰ συστήματα. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ καλὸν εἶναι νὰ ὑπομνήσωμεν, ὅτι ὁ Χριστιανικὸς Κοινωνισμὸς δὲν εἶναι πολιτικὸν ἢ κοινωνικὸν ἢ οἰκονομικὸν σύστημα, ἵνα δώσῃ ἑτοιμὸν λύσιν τοῦ κοινωνικοῦ προβλήματος, ἀλλὰ δίδει τὰς ὑγιεῖς κοινωνικὰς ἀρχὰς καὶ ἐξασφαλί-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Αρχιεπισκοπή 'Αθηνών

'Ιερά Σύνοδος

'Αποστολική Διακονία. Κατόπιν απόφασεως του Κεντρ. Συμβουλίου της 'Αποστολικής Διακονίας, ληφθείσαν κατά την συνεδρία του 15-6-61, θά λειτουργήση και έφετο, εις την 'Ιεράν Μονήν Πεντέλης, κατά τό από 21 Αυγούστου μέχρι 9 Σεπτεμβρίου έ. έ. χρονικόν διάστημα, τό κατά τό παρελθόν έτος συσταθέν Φροντιστήριον Κατηχητικόν Στελεχών, εις ό έκλήθησαν όπως φοιτήσωσι στελέχη του κατηχητικού έργου εκ 40 'Ι. Μητροπόλεων και 'Επισκοπών της 'Επικρατείας.

— Εις τας κατά τό τρέχον άκαδημαϊκόν έτος 1960—61 άποφοιτήσασας εκ της Σχολής Διακονισών της 'Αποστολικής Διακονίας έπτά Διακονίσσας—Κοινωνικούς Λειτουργούς, πτυχιούχους της Θεολογίας, άπενεμήθησαν τά πτυχία της Σχολής ταύτης, υπό του Μακ. 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνών και πάσης 'Ελλάδος κ. Θεοκλήτου, έν τελετή λαβούση χώραν την 7-7-61 έν τώ Μεγάρω της 'Ιεράς 'Αρχιεπισκοπής. Προς τας άποφοίτους άπήνυθεν πατρικός παραινέσεις ό Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος, ύπεγράμμισε δε προς αυτάς την σπουδαιότητα του λειτουργήματος της Διακονίσσης έν τη συγχρόνως κοινωνία ό Γενικός Διευθυντής της 'Αποστολικής Διακονίας Καθηγητής του Πανεπιστημίου κ. 'Ανδρέας Φυτράκης.

— 'Υπό της 'Αποστολικής Διακονίας έτέθησαν εις κυκλοφορίαν τά κατωτέρω βιβλία:

α) «'Η εύτυχισμένη οικογένεια», περιέχον εις έναϊον τεύχος τας διαφόρους περι οικογενείας μελέτας. Σελ. 160. Τιμάται άντι δρχ. 10. β) «Στόν δρόμο της Δαμασκού», παιδικά θεατρικά σκηναί, υπό Ν. Ράιση. Σελ. 124. Τιμάται άντι δρχ. 7.

ζει τας προϋποθέσεις της όρθης αντιμετώπισεως του προβλήματος τούτου.

Ως όρθως έχει παρατηρηθή, ή προσφορά του Χριστιανικού Κοινωνισμού ένδέχεται να μη έχη πολλήν έξωτερικήν λάμψιν, ως έχον πολλά οικονομικά συστήματα· είναι δυνατόν να είναι άφανής, ως είναι ή θεμελιώσις, αλλά πάντως είναι ή θεμελιώσις. 'Εφ' όσον ό Χριστιανικός Κοινωνισμός παρέχει μόνον τον όρθόν προσανατολισμόν διά την άναγέννησιν της κοινωνίας, είναι φανερόν, ότι είναι δυνατόν να ύπάρξουν έν τοις κόλποις του διάφοροι «σχολαί». Τό κοινόν διά πάντας τους Χριστιανούς θά είναι τό Χριστιανικόν πνεύμα. Αί συγκεκριμένα όμως πολιτικοοικονομικά λύσεις είναι δυνατόν να είναι διάφοροι, ως είναι δυνατόν δύο χριστιανοί ιατροί, άν και αντιμετωπίζονν μετά του αυτού χριστιανικού πνεύματος και κατά τον αυτόν χριστιανικόν τρόπον μίν νόσον, να έχον διαφορετικήν γνώμην εις τό άν ή α ή β διαιτητική άγωγή είναι ή καταλληλοτέρα διά την νόσον ταύτην. 'Ο Χριστιανικός Κοινωνισμός οδδέν σύστημα καταδικάζει ως άπλώς οικονομικόν ή κοινωνικόν ή πολιτικόν· καταδικάζει αυτό μόνον, όταν τούτο, ως συμβαίνει με τον Κομμουνισμόν, αντιτίθεται όξικώς προς τας θεμελιώδεις χριστιανικάς άρχάς.

Κατά τό διαρρέυσαν δεκαπενθήμερον ό Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών και πάσης 'Ελλάδος κ. Θεοκλήτος έδέχθη εις συνεργασίαν τους παρ' αυτώ Θεοφ. Βοηθούς 'Επισκόπους, ως και τους διευθυντάς των 'Εκκλησιαστικών ύπηρεσιών. Προήδρευσε ώσαύτως συνεδριών των Διοικητικών Συμβουλίων του Τ.Α.Κ.Ε., του Ο.Δ.Ε.Π., και της 'Αποστολικής Διακονίας.

— Τη 1η 'Ιουλίου έχοροστάτησε έν τώ πανηγυρίζοντι Ιερῶ Ναῶ των 'Αγ. 'Αναργύρων Ν. 'Ιωνίας.

— Τη 3η του αυτού μηνός ό Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος έδέχθη τον Σεβ. Αύστραλίας κ. 'Ιεζεκιήλ.

— 5η 'Ιουλίου προήδρευσε συνεδριών των 'Επιτροπών των 'Αχιλλοπουλείου και Δημητριάδειου Κληροδοτημάτων. Τό άπόγευμα της αυτής ήμέρας προήδρευσε συνεδρίας του Δ. Συμβουλίου της Σιβιτανιδείου Σχολής.

— Τη 7η 'Ιουλίου έν έπισήμω τελετή επέδωκε τά πτυχία εις τας άποφοίτους της Σχολής Διακονισών της 'Αποστολικής Διακονίας.

— Τη 10η του αυτού μηνός ό Μακαριώτατος έδέχθη τον Νομομηχανικόν κ. 'Αναστασόπουλον και τους Βουλευτάς κ. Γόντικαν και Σκορδέλην.

— Τη 12η 'Ιουλίου έδέχθη τον Διευθυντήν της Παιδ. 'Ακαδημίας Πειραιώς κ. Ζέρβαν. Αύθημερόν προήδρευσε συνεδρίας της 'Επιτροπής 'Ανεγέρσεως 'Ηρώου Καλαβρύτων.

'Ι. Μητρόπολις Παραμυθίας, Φιλιατών και Γηρομερίου

Τη 5η του μηνός 'Ιουνίου άπεβιβάσθη έν 'Ηγουμενίτη εκ του «Πολεμιστής» ή Α. Μ. ή Βασίλισσα Φρειδερίκη προκειμένου να έπισκεφθή και έγκαινιάση τά οικοδομηθέντα προσφάτως και λειτουργούντα εις χωρία του Νομού Θεσπρωτίας «σπίτια του Παιδιού». Την Βασίλισσαν ύπεδέχθησαν ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Παραμυθίας κ. Τίτος, ό Νομάρχης και οι λοιποί 'Αρχαί. 'Εν συνεχεία συνώδευσαν την Βασίλισσαν εις τας έπισκέψεις αυτής εις τά «σπίτια του παιδιού», όπου έν μέσω πανηγυρικών έκδηλώσεων του λαού, έτελείτο παρά του Σ. Μητροπολίτου Τίτου άγιασμός.

Πρωτοβουλία του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Παραμυθίας, Φιλιατών και Γηρομερίου κ. Τίτου συνεκροτήθησαν τρεις μεγάλοι 'Ιεραί Συνάξεις του 'Εφμεριακού Κλήρου της 'Ιεράς Μητροπόλεως, εκάστη των όποιων διήρκησεν επί διήμερον ήτοι έν Φιλιάταις τη 13η έως 14η 'Ιουνίου, έν 'Ηγουμενίτη 15 έως 16η και τη 19η έως 20η του αυτού μηνός έν Παραμυθία. Κατά την έναρξιν τούτων παρέστησαν και οι κατά τόπους 'Αρχαί.

'Εν ταίς άνωτέρω 'Ιεραίς Συνάξεσι του Κλήρου εξητάσθησαν και άνεπτύχθησαν παρά του Σεβασμιωτάτου Παραμυθίας, συμμετασχόντος και του 'Ιεροκρήσκος της Μητροπόλεως 'Αρχιμ. Τίτου Καράντζαλη, τά εξής θέματα:

1) 'Η άποχή των πιστών εκ του 'Εκκλησιασμοϋ (αίτια της άποχής και τρόπος έπαναφοράς των μη έκκλησιαζομένων).

2) 'Η άποχή των πιστών εκ του Μυστηρίου της 'Ιεράς 'Εξομολογήσεως. 'Εγένετο άνασύνταξις του καταλόγου των Πνευματικών, ως και των χωρίων, ά ώρίσθησαν προς τέλεσιν του μυστηρίου της 'Ιεράς 'Εξομολογήσεως τρις του έτους (Μ. Τεσσαρακοστήν, ήμέρας Δεκεπενταυγούστου και Τεσσαρακοστήν Χριστουγέννων).

3) 'Η άποχή των πιστών από του μυστηρίου της Θείας Εύχαριστίας.

4) 'Ο 'Ιερεύς έν τη Κατηχητική Διακονία της 'Εκκλησίας.

5) 'Ο 'Ιερεύς έν τη Διακονία του Θείου κηρύγματος.

6) 'Ο Πνευματικός καταρτισμός του

Ἱερέως καὶ ἡ ἐπικοινωνία αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἐπισκόπου.

7) Ὁ Ἱερεὺς καὶ Ναὸς αὐτοῦ. Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Ἐφημερίου ὑπὲρ ἀνεγέρσεως νέου Ναοῦ ἢ ἀνακατασκευῆς τοῦ ὑπάρχοντος ἢ ἐπισκευῆς τούτου καὶ ἐφοδιασμοῦ εἰς ἐκκλησιαστικὰ σκευή, ἀντικείμενα, βιβλία καὶ ἐκπληρώσεως τῶν νομικῶν ὑποχρεώσεων τούτου.

Ἐπισταμένως ἐξητάσθησαν ἅπαντα, τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα σοβαρὰ θέματα τῆς ποιμαντικῆς τῶν Ἱερέων ἀποστολῆς, ἔχον δὲ μεγίστην ψυχαφελῆ ἐπίδρασιν ἐπ' αὐτῶν αἱ διδασκαλῆαι τῶν ἱερῶν τούτων συνάξεων.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου κ. Τίτος, ἐν συνεχείᾳ τῆς καταβαλλομένης παρ' αὐτοῦ καὶ τῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν προσπάθειας ἀνεγέρσεως Ναῶν ἐθμελίωσεν προσφάτως καὶ ἄλλους ναοὺς, μεταξύ τῶν ὁποίων τοῦ Νεοχωρίου Παραμυθίας, Κερασσοχωρίου Φιλιατῶν, Μαζαρακιάς, Πλαταριάς, Σκορπιῶνος Ἡγουμενίτισης καὶ Τρικουρίου Φιλιατῶν. Ἐν τῷ μεταξύ ἐπακολοθῶν καὶ ἄλλοι. Ἐτεροὶ ἤχησαν εἰς πέρασ ὡς τῆς Γολᾶς, Λαμποβίστρας, Κωνσταννάς καὶ Παλαμπᾶ Φιλιατῶν, Γρανίτισης Παραμυθίας καὶ Ἀγερουσίας Φαναρίου.

Μετὰ πάσης ἐπιτυχίας διεξήχθησαν αἱ ἐφορταὶ τῆς λήξεως τῶν μαθημάτων τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως. Τοιαῦτα ἐλειτούργησαν εἰς ἅπαντα τὰ χωρία καὶ τοὺς συνοικισμοὺς ταύτης πρωτοβουλία τῶν Ἐφημερίων καὶ τῆ ἐνεργῶ συμμετοχῇ τῶν εὐσεβῶν Καθηγητῶν καὶ Δημοδιδασκάλων τῆς Περιφέρειας ταύτης.

Δαπάναις τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Σουηδίας μέσω τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἀνηγέρθη ἐν Ἡγουμενίτιση Γηροκομεῖον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Σ ο υ η δ ι κ ὸ ς Ο ἰ κ ο ς Ε ὑ γ ρ ῖ α ς», ἄριστον ἀπὸ πάσης ἐπόψεως, δυνάμεως 40 κλινῶν προοριζόμενον διὰ πρόσφυγας Βορειοηπειρώτας γέροντας ἐκ τοῦ Νομοῦ Θεσπρωτίας καὶ λοιπῆς Ἠπείρου προερχομένους ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Τὸ ἐν λόγω Ἰδρυμα τελουῖν ὑπὸ τὴν ἐξάρτησιν τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας πρόκειται νὰ λειτουργήσῃ προσεχῶς, πρῶτος δὲ αὐτοῦ τυγχάνει ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Παραμυθίας κ. Τίτος.

Ὁ Σεβασμιώτατος Παραμυθίας δι' Ἐγκυκλίου αὐτοῦ πρὸς τὸν Κληρὸν καὶ λαὸν ἐγνώρισεν τὴν ἀνέγερσιν ἐν Ἡγουμενίτιση τοῦ Σουηδικοῦ Οἴκου Εὐγρησίας.

Ἐκτὸς τοῦ ἐν λόγω κοινοφελοῦς Ἰδρύματος αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Σουηδίας ἀνήγειρον ἐν Ἡγουμενίτιση ο ἰ κ ἡ μ α τ α δ ι' ἀ π ὀ ρ ο υ ς Β ο ρ ε ι ο η π ε ι ρ ῶ τ α ς, ὁμᾶς δὲ Ἀγγλων, φίλων τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν, διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν οἰκοδομοῦν ἐτέρας οἰκίας ἐν τῇ πόλει τῶν Φιλιατῶν. Ἀντιπρόσωποι τῶν Σουηδικῶν Ἐκκλησιῶν τῆ 18 Ἰουνίου ἐπεσκέφθησαν τὰ ἀνωτέρω, τούτους δὲ ἐδεξιῶθη ὁ Σεβ. Παραμυθίας ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Οἰκοτροφείῳ Παραμυθίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Τῆ 21ῃ Μαΐου ἐγένετο ἐν τῷ ναῷ Ἁγίου Γεωργίου Κανισκερείου ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς κ. Νικολάου ἡ χειροτονία εἰς Διάκονον τοῦ Θεοδώρου Ναυκιάμα, οὕτως κατοπινῶ δημοσιεύομεν τὸν κατ' αὐτὴν ἐκφωνηθέντα λόγον.

«Σεβασμιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα, «ΕΝ ΤΟΥΤῳ ΝΙΚΑ!

Ὅτε ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸν Μωϋσῆ, ἵνα ὀδηγήσῃ τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ, ὁ Μωϋσῆς ἐδικαιολογήθη ὅτι λόγω τῆς βραδύτητος τῆς γλώσσης του δὲν θὰ ἦτο ὁ κατάλληλος καὶ ἱκανὸς νὰ παρουσιασθῆ ἐνώπιον τοῦ Φαραῶ καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ὁμογενῶν του.

Κι' ὁ Προφητᾶναξ Δαυὶδ εἶχε τὴν ἰδικὴν του τιμητικὴν πρόσκλησιν διὰ νὰ βασιλεύσῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ καθοδηγήσῃ τοὺς ὑπηκόους του εἰς τὸν Θεὸν τὸν Ζῶντα. Περιέπεσε βέβαια εἰς ἁμαρτίαν καὶ συνελθὼν εἰς αὐτόν, ἐθρήνησε πικρὰ καὶ ἀπὸ τὴν μετάνοιαν του ἐκείνην ἔγινε Προφητᾶναξ. Ἔτσι εἶναι τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

Ἄλλὰ κι' ὁ Παῦλος ἠύρισκετο εἰς τὸ καταδιωκτικὸν του ἔργον ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, ὅτε ἔλαβε τὴν πρωτοφανῆ ἐκείνην πρόσκλησιν ἀπὸ τὸν Κύριον, τὸν ὁποῖον κατεδίωκε.

Ἐχῶ λοιπὸν τὰ παραδείγματα αὐτά, δὲν ἐφείσθη κι' ἐγὼ νὰ δεχθῶ τὴν πρόσκλησιν ταύτην, ἵνα ἀναλάβω τὸ δυσβάστακτον βῆμα τῶν καθηκόντων καὶ εὐθυνῶν τῆς Ἱερουσῆνης.

Ἄλλὰ αὐτοὶ οἱ Ἰσραηλίται εἶχον ἄμμεσον πρόσκλησιν καὶ ἦσαν σοφοὶ καὶ δεινοὶ εἰς τὸν λόγον καὶ πράξιν. Ἄλλὰ ἐγὼ ὁ ἔρημος καὶ πανάθλιος, μὲ ποία ἐφόδια λαμβάνω τὸ θάρρος διὰ νὰ προβαίνω εἰς τοιαύτην ὁδόν; Ναὶ δι' αὐτό, Σεβ. Δέσποτα, δειλιῶ καὶ πτοοῦμαι παριστάμενος πρὸ τῆς Ὠραίας ταύτης Πύλης ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ὑμετέρας σεβασμιότητος.

Ἄλλὰ καὶ μέχρι καὶ πρὸ ὀλίγων ὥρων, δὲν ἐφανταζόμην ὅτι θὰ ἔφθανε ποτὲ ἡ στιγμή αὐτή, ἡ κρισιμωτέρα στιγμή τῆς ὅλης ζωῆς μου, στιγμή καθ' ἣν ὁ ἐπίγειός μου βίος ἀλλάξει μίαν μεγάλην σελίδα καὶ εἰσέρχεται εἰς ἄλλον κεφάλαιον. Διότι, ἐλογίζομην, ὅτι πῶς θὰ θελήσῃ ὁ Κύριος νὰ κάσῃ ἀδυνάτους καὶ ἀσφόους εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ θηρισμοῦ; Ἄλλὰ ἐφ' ὅσον ἐφάσεν ἡ παρούσα καὶ ἱερὰ αὐτὴ στιγμή, αἰσθάνομαι ἀγαλλίασιν καὶ χαράν, διότι ἔλαβον κι' ἐγὼ παρὰ τοῦ Θεοῦ τὸ Ὑψίστου τὸ ἔλεος καὶ τὴν κλήσιν αὐτὴν ἀπὸ τὴν μικρὰν μου ἡλικίαν καὶ πραγματοποιεῖται μὲν ἄρα σήμερον διὰ νὰ διακονῶς ἔστω καὶ μὲ ἐλαχίστας ἱκανότητάς εἰς τὸν θηρισμὸν Κυρίου.

Ὑμεῖς Σεβασμ., γνωρίζετε πολὺ καλὰ τὸν λαὸν διὰ τὸν ὁποῖον προορίζομαι. Ἐχετε ὑπ' ὄψιν σας ἐπίσης τὸν τόπον, τὰς συνθήκας τῆς ζωῆς, τὸ περιβάλλον. Τὰ γνωρίζετε ὅλα αὐτὰ καλύτερα καὶ ἀπ' ἐμέ. Κι' ὁπότε ἴσως μὲ ἀπορίαν θὰ ἐρωτήσετε: τέκνον ἀγαπητόν, ποῦ πορεύεσαι; Ποῖαν ὁδὸν ἀκολουθεῖς; Ποῖος εἶναι ὁ προορισμός σου; Ναί, Πάτερ καὶ Δέσποτα, τὰ ἔχω πληροφορηθῆ καὶ τὰ ἔζησα δι' ὀλίγον χρονικὸν διάστημα. Ἄλλὰ ἡ ὑπερβολικὴ ἀγάπη, ἡ πατρικὴ στοργή, ἡ ἐνεργητικότης καὶ ἄμφοι δραματισμοὶ τοῦ Μακαριωτάτου καὶ Πατρὸς Ἡμῶν Πάπα καὶ Πατριάρχου κ.κ. Χρυστοφόρου τοῦ Β' καθὼς κι' ὁ πόθος του «ἵνα ἴδῃ ἕνα ἐξ ἡμῶν εἰς τὰς ἱερατικὰς τάξεις», ὅπως μᾶς ἔλεγε πάντοτε—δὲν μ' ἀφίνουν παρὰ νὰ λάβω τὴν τελικὴν ἀπόφασιν διὰ τὴν πρὸς χειροτονίαν προσέλευσιν μου.

Ἄλλὰ καὶ λογίζομαι ὅτι ὅταν θὰ ἀναλάβω τὴν ἀπόφασιν μου, μήπως θὰ ἔφερον ζημίαν εἰς τὸ πλήρωμα τῆς Ἀφρικανικῆς Ἐκκλησίας, ἐν ἧθειον νὰ ἀποστερήσω τὸ ποιμνιον τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ νέων ποιμένα, ἔστω καὶ ταπεινῶν—εἰς τὴν ἐπιστάσιν τῶν πολλῶν; (ὅπως λέγει κι' ὁ θεὸς Χρυσόστομος διὰ Βασιλεῖόν τινα).

Ὁ Μακαριώτατος, πόσον ὑπέφερε καὶ ἐδεινοπάθησε, ὡς μὴ ὠφέλε δι' ἡμᾶς; Ὑπέφερε πολὺ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον δι' ἡμᾶς πρὸ πάντων εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τὰς σπουδὰς μας. Κι' ὁμως, μᾶς ἄφισε ἐλευθέρους, ν' ἀποφασίσῃ ἕκαστος ἐξ ἡμῶν τί θὰ ἐσπούδαζε, ἐνῶ ὁ Μακαριώτατος εἶχε τὴν ὅλην ἐξουσίαν καὶ τὴν ἀρμοδιότητα νὰ μᾶς διατάξῃ τί θὰ ἔπρεπε νὰ πράξωμεν. Ἄφισε λοιπὸν νὰ ἐνεργήσῃ ἡ συνειδήσις μας ἐλευθέρως. Καὶ σήμερον μὲ πλήρη συνειδήσιν παίρνω τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν, ὅχι μόνον νὰ τοῦ κάμω τὴν εὐχαρίστησιν, τὴν ὁποῖαν ἐπερίμενε, ἀλλὰ καὶ νὰ γνωρίζουν ὅλοι, ὅτι ὅπου ὑπάρχει ἡ ἐλευθερία συνειδήσεως, ἐκεῖ ὑπάρχει καὶ ἡ εὐσυνειδήτος φιλοτιμία. Καὶ θέλω νὰ τὸν βεβαιώσω ὅτι ἐν ὅσῳ θὰ μᾶς εὐλογῆσῃ καὶ θὰ προσεύχεται ἀδιαλείπτως δι' ἡμᾶς, καὶ ἂν θὰ μᾶς ἐπιτρέψῃ νὰ ἐργασθῶμεν ἐλευθέρως πάντοτε ὁμως εἰς τὸ πλαίσιον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, πολλὰ θὰ κατορθώσῃ ἐκεῖ εἰς τὰ βόθη τῆς Ἀφρικῆς, βέβαια καὶ Θεοῦ ἐνεργούντων.

Καὶ τελευτώντος τοῦ λόγου, ἐπιθυμῶ Σεβασμιώτατε, καὶ ἄς μοι ἐπιτρέψῃ ἡ Ὑμετέρα πατρότης, ὅπως εὐχαριστήσω τὸν πατέρα Σπάρτα καθὼς καὶ τὸν πατέρα Ὀρβιδίου, ἄνευ τῶν ὁποίων δὲν θὰ εὐρισκόμην εἰς τὴν θέσιν ταύτην καὶ νὰ δεχθῶ σήμερον τὰς εὐλογίας Ὑμῶν. Τοὺς εὐχαριστῶ διότι μοῦ ἔδωκαν τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴν νὰ ἴδω τὸ Φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας. Εὐχαριστῶ καὶ τοὺς σεβαστοὺς μου γονεῖς. Ἐν συνεχείᾳ εὐχαριστῶ ὅλους τοὺς Ὁρθ. Ἱεράρχας, Ἐπισκόπους, Ἱερεῖς, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς, γνωστούς μου καὶ μὴ, διὰ τὸ θάρρος τὸ ὁποῖον μοῦ ἔδωκαν νὰ προχωρήσω ἀφορὰ εἰς τὸν δρόμον μου. Εὐχαριστῶ καὶ τοὺς Ἕλληνας Βασιλεῖς καθὼς καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν διὰ τὴν ἐνθαρρυντικὴν των ἐνεργειῶν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν μας. Εὐχαριστῶ ὅλους τοὺς Ὁρθ. Καθηγητὰς τῆς Θεολογίας καὶ ἄλλων Ἐπιστημῶν καθὼς καὶ τοὺς καθηγητὰς καὶ διδασκὰ-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ
ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ
Πρὸς τὸν Ἀρχιμ. Εὐγένιον Καίρη
ἀγνώστου διαμονῆς.

Καλεῖσαι νὰ ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τῆ 3ῃ Αὐγούστου 1961, ἡμέρα Πέμπτη καὶ ὥρα 11 π.μ., ἵνα δικασθῆς ὡς κατηγορούμενος περὶ τῆς κατηγορίας ἀπελογηθῆς ἐνώπιον τοῦ ἐκτελούντος χρέη ἀνακριτοῦ αἰδ. Ιερέως Κωνσταντίνου Φαφούτη. Προσεπιδηλοῦμεν σοι, ὅτι ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῆ ὡς ἄνω ἡμέρα καὶ ὄρα θέλεις δικασθῆς ἐρήμη.

Ἀθήνησι 3ῃ Ἰουλίου 1961.

Ὁ Προεδρεύων τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου
† Ὁ Κερνίτσης Χρυσόστομος

Ἱερὰ Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων Ἐφημερίων πρὸς πληρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν χωρίων: 1) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Παρασκευῆς, Ἀηδόνας. 2) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Βυτουμά 3) Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Δολιανῶν 4) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Παρασκευῆς Κρασιῶς 5) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Δημητρίου Κριτστάδων 6) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Μηνᾶ Κρύας Βρύσης 7) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Πακτουρίου 8) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Παρασκευῆς Στεφανίου καὶ 9) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Παρασκευῆς Φλαμουλίου καλούμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 47 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη διὰ τῶν Α.Ν. 536)45 καὶ 540/45, ὀριζόμενα προσόντα, ἵνα ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως ἐτῆς παρουσίας, ὑποβάλλωσιν ἡμῖντὰ σχετικὰ πιστοποιητικά.

Ἐν Τρικκάλοις τῆ 27 Ἰουνίου 1961

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν Διονύσιος

Ἱερὰ Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρων 46 καὶ 47 παράγρ. 1 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καλούμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα ὅπως καταλάβωσι τὰς κενὰς ἐφημεριακὰς θέσεις Βελλανιδίων — Βοιῶν καὶ Ἱερακος — Ζάρκας ἵνα ὑποβάλλωσιν ἡμῖν, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ δελτίον «Ἐκκλησία» τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Σπάρτῃ τῆ 28ῃ Ἰουνίου 1961.

† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Κυπριανὸς

κάλους μου εἰς τὴν Αἴγυπτον διὰ τὴν ἑλληνοπρεπῆ μὲν μορφῶσιν, τὴν ὅποιαν μὲ τὴν Ὁρθ. Πίστιν μοῦ ἔδωκαν ἀφιλοκερδῶς. Εὐχαριστῶ τὸ Ἴδρυμα τοῦτο τοῦ Κανισκερίου, ὅπου καὶ ἐγαλουχήθη καὶ ἀπῆλυσεν ἀπογοῆς καὶ ἀγάπης ὄλων. Εὐχαριστῶ καὶ ὄλους τοὺς διευθύνοντας τὴν Ἐνωσιν τοῦ Αἰσχύλου Ἀρίωνος καὶ τοῦ Ἰδρύματος μας διὰ τὴν καλωσύνην των ποὺ μᾶς ἐφιλοξήνησαν εἰς τὴν χώραν αὐτὴν διὰ πρῶτην φοράν. Εὐχαριστῶ ὄλους ἐκείνους οἱ ὅποιοι μὲ ἐβοήθησαν ἔτσι πλουσιῶς διὰ τὴν τακτοποίησιν καὶ προετοιμασίαν τῆς χειροτονίας μου. Εὐχαριστῶ καὶ ὄλους ἐσᾶς, οἱ ὅποιοι, εἶχατε τὴν εὐγενῆ καλωσύνην νὰ τιμῆσατε τὴν ταπεινότητά μου διὰ τῆς παρουσίας σας. Εὐχαριστῶ τέλος καὶ Ἐσᾶς Σεβασμιώτατε δι' ὅλα, τὰ ὅποια ἔκανετε καὶ ἐκουράσθητε διὰ τὴν πτωχὴν μας Ἐκκλησίαν. Καὶ ἐπὶ τούτοις, ἰδοῦ, προσέρχομαι καὶ ὑποκλίνω τὴν κεφαλὴν μου τῇ ἀγίᾳ Ὑμῶν δεξιᾷ ἐπικαλούμενος τὰς πατρικὰς Ὑμῶν εὐχὰς καὶ εὐλογίας καὶ παρακαλῶ τὸν Κύριον τῶν Φώτων, ὁ ὅποιος καὶ τὰ ἀσθενῆ θεραπεύει καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῖ, ὅπως μὲ ἱκανώσῃ, ἵνα λαμπρῶς φυλάξω ἐν ὄσῳ ζῶ τὴν ἀνεκτίμητον παρακαταθήκην ἐπ' ἀγαθῶ τῆς Ἀφρικανικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας εἰς τὴν Οὐγκάνταν καὶ Κένυαν. Ἀμήν.

Ἱερὰ Μητρόπολις Χαλκίδος

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰ ἀρθρα 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱ. Κανόνων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Παρασκευῆς Χαλκίδος ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας προηκρούσεως ἐν τῷ Περιοδικῷ «Ἐκκλησία» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Χαλκίδι τῆ 29 Ἰουνίου 1961

† Ὁ Χαλκίδος Γρηγόριος

Ἱερὰ Μητρόπολις Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰ ἀρθρα 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πληρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ ἐν Μαγουλιάνοις Ἱ. Ναοῦ τοῦ Τιμίου Προδρόμου, καλούμεν ἀπαντας τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας, ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ πιστοποιητικά, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων.

Ἐν Δημητσάνῃ τῆ 3ῃ Ἰουλίου 1961.

† Ὁ Γόρτυλος καὶ Μεγαλοπόλεως Εὐστάθιος

Ἱερὰ Μητρόπολις Μαρωνείας

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρων 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καλούμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου Σάλπης, ἵνα ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας, τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικά προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ ὑποψηφίου.

Ἐν Κομοτηνῇ τῆ 4ῃ Ἰουλίου 1961

† Ὁ Μαρωνείας Τιμόθεος

« Ε Κ Κ Λ Η Σ Ι Α »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

† Ὁ Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

† Ὁ Ἰωαννίνων ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδοσίου Σπεράντσα, Ἀποτελεῖ ἔγκλημα.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀνακήρυξις νέων ἀγίων: Α'. Ὁ Ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός. Β'. Ὁ Ἅγιος Νεκτάριος ὁ Κεφαλαῖς.

Παναγ. Ἱ. Μπρατσιώτου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἀκαδημαϊκοῦ, Ὁ θεσμὸς τῆς διακονίας ἐν τῇ σημερινῇ κοινωνίᾳ.

Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἐδέσσης καὶ Πέλλης κ. Διονυσίου, Λόγος εἰς τὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς προτομῆς τοῦ ἱερέως Γεωργίου Σικρέμα.

Θεοφ. Ἐπισκόπου Κερνίτσης κ. Χρυσόστομου, Λόγος εἰς τὸν Ἀπόστολον Παῦλον.

Μάρκου Α. Σιώτου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Τὰ ἔξωκκλησια τῆς νήσου Τήνου (Τέλος).

Σάββα Ἀγουρίδου, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ἡ τεχνικὴ πρόοδος (Τέλος).

Παρατηρήσεων Στήλῃ.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικὰ.

Προηκρούσεις ἐκλογῆς ἱερέων.